

N^o 203

Bibl. Bergm.

N^o 357.

Inhalt: 1) Müller. Marti. de politica sive republica hebraeorum
Helmstedt 1548 (2. unß sein 1648)

2) Riech. M. Conn. de potestate synodii magis temporis
Christi in univ. (resp. Otto Hellicon) Jena 1686.

3) Kempel Jo. Joh. extraordinaria exercitatio de
V. T. schola christiana (resp. Joh. ^{altes. Joh. Kempel} Jena 1686)

4) Pet. Hertelm de linguis sacris (resp. Helic. Smid) Helmstedt 1688

5) Händer. Christoph. de communicationibus Judaeorum
nunc (resp. Joh. Dav. Schupfdecker) Helmstedt 1689

6) Abicht. Joh. Christophor. de Lapid Salomonis philorophico
(resp. Phil. And. Ellrot) Jena 1667

7) Andrae Sam. de passionibus Messiae earumque
exitu & succedente gloria (resp. Valent. Böge-
hart) Marburg 1688.

8) Kragge Gbr. de Messia Judaico ejusque adventu
(resp. Joach. Beuther) Dorp. 1692.

9) Lockewitz (Christ.) Invenio positionum philologi-
carum ex Genes. I. 1. (resp. Laur. Fehze)
Graft. 1685.

10) Schieferdecker Joh. Adam priores homo (resp. Adam
Fampert) Helmstedt 1686.

11) De De multitudinem possessorem resurre-
cturum proposita ex Dan. XII. 2. (Joh. Georg
Kottmann resp.) Helmstedt 1689.

12) Zinn Samuel Formale d. f. via in l. Synodalia
sive abraifim Hater in allen Unbrudertung
mitfallen bei. Friedoff 1694.

- 12) Leiden. Joh. (resp. Francisc. Cooyx) spicillegii pleto-
log. centur. I & II ad philologum hebraeo virtutu.
Ultrapictum 1662.
- 13) Jo. (resp. Guil. van Ruyk) Jo.
Disputatio V. - Ultrapictum 1663.
- 14) Jo. (resp. Joh. Meuncker) Jo.
Disputatio VI. - Ultrapictum 1663.
- 15) Jo. (resp. Leon. Tournicus) Jo.
Disputatio VII. - Ultrapictum 1663.
- 16) Jo. (resp. Lucas Rosch ab Osel) Jo.
Disputatio VIII. - Ultrapictum 1663.
- 17) Jo. (resp. Joh. a Velde) philologi graeci
disput. 4 de celebrioribus virginitatibus N. T.
Ultrapictum 1662.
- 18) Jo. (resp. Adrian. a Velde) Jo.
Disput. 5 de hebrais suis N. T. Ultraj. 1662.
- 19) Jo. (resp. Joh. Doerbeurgk) Disputatio I ad
legum oralem Judaeorum. Ultraj. 1664.
- 20) Jo. (resp. Mich. Genius) " " III Jo.
Ultraj. 1664
- 21) Jo. (resp. Joh. Pollonius) " " II Jo.
Ultraj. 1664.
- 22) Jo. (resp. Joh. de Suid) " " I Jo.
Ultraj. 1663.

DE
POLITIA SIVE
REPVBLICA HE-

BRÆORVM

EXERCITATIO

QVAM

Divino adnuente Numine

SUB PRAESIDIO

Clarissimi Viri

HERMANNI CONRINGII

Philos. & Medicinæ Doctoris, hujusque Pro-
fessoris publici, Præceptoris sui submissâ ob-
servantiâ perpetim colendi,

In Illustri Julia Academiâ

die 8. Aprilis

Ad disputandum proponit

MARTINVS MULLERVS,

Hamburg:

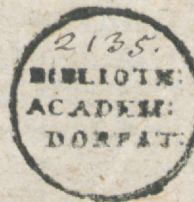


HELMÆSTADI,

Typis HENNINGI MULLERI Acad. Typ.

clō lō XLIX.

1648. miss 1548



POLITIA SIVE
REPUBLICA HE-
BRÆORVM

EXERCITATIO

Divina adveniente Nutritio

Sub Præsido

Christiani Nati

HERMANNI CONRINGII

Philos. & Medicinæ Doctoris, Jurisconsul-
tissimi publici Præceptoris in Universitate

Levantiæ perperam colendi

In Illustri Aula Academiæ

die 8. Aprilis

MARTINVS MULLERVS

Hamburgi

TRÜ Raamatukogu

331

31018269

DE
POLITIA SIVE REPU-
BLICA HEBRÆORVM
EXERCITATIO.

THESIS I.



Vã ratione quæcunq; societas humana, quæ civitatis nomine censeri potest, administratur atque gubernetur, id considerare nemini non suave atque jucundum esse potest. Atque id eò magis, quò ἀνομιαν illud ἀναθὼν, quod per commodam sui gubernationem societas humana obtinere solet, expenditur intentius. Cum enim omnia diffluxura videantur, si omni omnino societas gubernatione destituatur, sola hæc si commoda sit præstat, ut benè beateque inter homines vivi queat. Quin si non per omnia satis rectè se habeat, præstat tamen, ut societas, quæ coiverat, è vestigio non prorsus diffluat & dilabatur.

II. Cæterùm quã ratione gubernata olim fuerit Israëlita gens, turbata illa hominum, quam Ægyptiacæ tyrannidi subduci jusserat ipse Deus, quamque ad eò seorsim ab Ægyptijs degere, & peculiarem rempublicam constitutere volebat, id, nisi me omnia fallunt, suavissimè considerabitur omnium. Israëlita enim gens illa erat, apud quam, ut sacrâ phrasi utar, ignem & caminum habebat, atque ad eò singulari modo habitabat ipse Deus; cui revera præ-

A 2

stabat

stabat talia, qualia numquam nationum ulli. Hanc eandem voluit Deus non consuetis inter quasvis alias gentes modis gubernari, sed qui excellentiâ quadam sua à cæteris haud parum discreparet omnibus. Nos ab insigni, quam diximus, suavitate allecti, in expendendâ Hebræorum Reipublicæ forma paululum nos exercebimus.

III. In naturam autem rerumpublicarum introspicere volentibus τὸ κύριον sive summa potestas ante omnia consideranda fuerit, penes quem nimirum illa ipsa sit & utrum penes unum, an verò penes paucos, an denique penes omnem populum sit. Hinc nimirum tres diversissimæ & maximè ἀπιδιηρηδραῖς simplicium rerumpublicarum formæ emergunt. Aristoteles ubi considerare instituit politias sive respublicas, πῶσαι τὸ ἀρχαῖον, καὶ τίνες εἰσὶ quot numero sint & quæ (facit id autem lib. III. Polit. c. 7.) ita pronunciat illicò: ἀνάγκη δ' εἶναι κύριον ἢ ὀλίγους ἢ τὰς πολλούς. Quam divisionem & Cicero *Secundo de divinatione*, profitetur se à Platone Aristotelis præceptore ejusq; philosophia didicisse, *respublicas teneri tum à principibus, tum à populo, aliquando à singulis*. Tacitus quoque conformiter prorsus hisce loquitur lib. IV. *Annal. Cunctas nationes, inquit, & urbes populus, aut primores, aut singuli regunt*. Ita à numero τὸ κύριον sive summam potestatem obtinentium, omnis naturæ rerumpublicarum fluit diversitas.

IV. Porro verò simplicibus politiarum formis, cetera etiam nomina jam olim tributa esse, nemini non est cognitum. Si nimirum unus rerum potiat, Monarchiam appellavere hanc regiminis formam. Et porro πῶς πρὸς τὸ κοινὸν ἀποβλέπουν συμφέρον, quæ ad communem utilitatem respicit, βασιλείαν regiam potestatem dixit Aristoteles. Quæ autem Monarchia πρὸς τὸ συμφέρον τῆς μοναρχίας, ad commodum dominantis respicit, illam Aristoteles

τὴν τυρανίδα appellavit. Si πολίτευμα sive summa potestas penes plures, eosque paucos sit, hæc regiminis forma, sive recta sit per omnia, sive rectè παρέκβασις & ἡ μαρτυμένη, plurimis Oligarchia olim est dicta. Aristoteles verò, ubi respublicas dispescit, Oligarchiæ vocabulum paucorum potentiam minus rectè se habenti, & ad publicam utilitatem non respicienti, tribuit: Sin paucorum potentia publicam salutem procuret, Aristocratiam appellat illam gubernationis formam. Si denique populus πολιτεύεται, sive summam potestatem obtineat & quidem ad communem utilitatem, Aristoteles hanc regiminis formam communi omnium rerumpublicarum nomine πολιτείας appellat, hujus vero παρέκβασις dictam vult Democratiam. Complures tamen, qui Philosophum & antecesserunt & secuti fuerunt, Democratiæ vocabulum generale esse voluerunt, cuiuscunque τῶν πλήθους κύριον, à quibus neque ipsum Philosophum prorsus abire intelleximus.

V. Sed ad illam tandem potestatem quæ in gente Israëlita obtinuit, versandam atque considerandam accingamur, eamque talem, qualem ubique terrarum in gentium gubernatione omni memoriâ observare fuit. Cum igitur gens Israëlita post diutinas tergiversationes ab Ægyptiorum Rege dimissa tandem esset, atque ut in Palestinam commigraret per deserta Arabiæ Petrææ iter facere inciperet, peculiarem rempublicam illicò constituit. Erat ibi iusta hominum multitudo, quæ ex simplicibus enata fuerat societatibus. Hanc gubernari utique erat necesse, si civili etiam ratione commodè inter se vivere deberet. Atqui si more inter alias gentes consueto gubernari deberet, fuerit τὸ κύριον seu summa potestas alicui vel aliquibus committenda, vel certè si penes universum populum

pulum esse deberet, aliquibus tamen deleganda, qui exercerent.

VI. Hic autem singularem rationem, quæ inter alias gentes non obtrinebat, neque obtinuit unquam, est animadvertere. Omnis quidem potestas, quæ civitates moderatur, præcipuè Deo T.O.M. ab illis, qui eam obtinent, accepta est ferenda, juxta illud gentium Doctoris: *ὁ θεὸς ἐστὶν ἐξουσία, ἐκ μὴ ἀπὸ θεῶν*. Neque dubium est quin ille qui hominum interest animis & mediis cogitationibus intervenit, quod prudentissimus Seneca agnoscit, quin inquam, ille summam potestatem, quæ magnos hominum gubernat cætus, præcipuè dirigat, atque moderetur. At verò inter summam potestatem, quæ gentem Israëliticam gubernavit & quæ cæteras gubernat gentes, illud est: quòd hæc, licet occulte à Deo dirigatur, hominibus tamen plenè committitur: illam autem ipse Deus maximam partem sibi servavit. Fit adèò, ut illà, quæ hominibus committitur, non rarò abutantur ipsi homines. Neque enim vi eam dirigit aut si malè ea utitur homo, sensibiliter semper retundit Deus, sed ut à præscripto legum divinarum exorbitet, non rarò permittit. Quam autem circa Hebræos sibi servaverat Deus, illius usus non nisi sanctissimus esse potuit.

VII. Cum autem τὸ κράτος sive summa potestas in varijs sita sit, videmur operæ pretium facturi, si quid potissimum nos velimus per hanc summam potestatem intelligi, explicemus. Potestatem itaque summam quàm maximè sitam esse dicimus in regendâ aut tuendâ republicâ. Hæc enim potissimum illa capita sunt, ad quæ revocari plerâque possunt, quæ circa reipublicæ summam in disquisitionem venire solent. Atque hæc pertinet illud Poëtarum principis Homeri quod de Agamemnone dixit: *ἀμφοτέρων βασιλεύς τ' ἀγαθός, κρατερός τ' αἰχμητής*. Quæ porro ad regendam

dam civitatem pertinet potestas, illa præcipuè in legibus condendis & magistratu constituendo est sita: Quæ autem ad tuendam, in armis & gerendo bello. Tria adèò fuerint in quibus summa potestas, quantam nimirum cunquè in politijs observare possumus, maximè est conspicua: leges condere, bellum indicere, magistratus constituere.

IX. Porro horum omnium in republicâ Hebræorum penes ipsum Deum arbitrium fuit. Et id quidem in proclivi nunc est ostendere. Postquam condendi leges quibus gens Hebræa etiam ad politicum bonum fruendum gubernaretur, reservasse sibi ipsum Deum atque etiam leges illi genti condidisse, tam manifestum est, ut qui id operosè probare vellet, lucem Soli, quod ajunt, sceneraturus videri posset. Elucet autem id maximè ex plurimis Levitici, Numerorum & Deuteronomij capitibus, quæ quasi dives sunt penu, unde quicquid etiamnum in vita humana commodis legibus definitum est magnam partem depromptum videas. Primum cum Deus ter O. M. ex Arabia monte Sinai pararet leges ferre, de se ipso præfatus est hunc in modum: *Ego sum Jehova Deus tuus qui eduxi te ex Aegypto à domo Servitutis*. Tum illà primo mundi tempore hominum mentibus insitam legem per fulgura ac tonitrua clarissimè edidit atque repetijt. Post hæc è vestigio istiusmodi tulit leges, qualium in politijs instituendis usus esse solet, qualibusque vigentibus commode & quietè inter homines vivi potest, abolitis ex adverso vel nullis existentibus, fieri non potest, quin injuriæ & τυχόντες plurimi sint expositi. Hæc nimirum sunt illæ, quas ut distinguamus à naturalibus ac ceremonialibus, quarum recensione codicis Mosaiici benè magna pars consumitur, forenses dicere consuevimus. Atque illarum singulas pressius considerare operæ quidem magnæ fuerit pretium, nostri tamen in præsentia haud quamquam

quam est instituti. Facturus id aliquando est Vir Excellentissimus, sub cuius auspiciis hæc nobis nata est confidentia, ut sevidentia ista ad publicam συζητησιν extruderemus.

IX. Præterquam verò quod Deus universales tulit leges, per quas similibus delictis similis atque eadem pœna fuit irrogata, usu etiam venit, ut quidam malefici ad occultas pœnas à Deo raperentur, vel sciscitanti Moyfi singularis quædam pœna indicaretur, quæ maleficio esset irroganda. Pœnæ capitales quidem quæ apud Hebræos obtinebant, videntur ad quaternarium numerum commodè posse revocari. Sunt igitur illæ: Combustio sive vivicomburium, lapidatio, decollatio, & denique strangulatio

S. l. vi. de Rep. Heb. c. 10. l. 1. de cruce c. 9.

suffocatio sive suspendium. Quod autem quidam, quos inter etiam sunt doctissimi Viri Sigonius & Lipsius, crucifixionem etiam supplicium inter Hebræos usitatum fuisse existimant, næ in eo oppidò falluntur, id quod ostendit nobis ὁ πᾶντο Isaacus Casaubonus. Cæterum quod diximus Deum ipsum quosdam ad occultas pœnas rapuisse, apparet ex *Levit. cap. X. Num. XI. XII. XIV. XVI.* Sed & privilegia quædam ab ipso Deo quibusdam irrogata videmus, & Moyfi in mandatis datum, ut ea homines exequerentur. Sic *Num. XXV.* mandat Deus, ut principes populi suspendantur qui nimirum Moabitarum foeminis sese miscuerant. *Num. XV.* memoratur quendam ligna Sabbatho legisse; cum autem lege minus clarè fuisset expressum, quomodo is ipse plectendus esset, mandasse Deum ut capitali supplicio afficeretur, hoc est lapidibus obrueretur. Ex *Levit. XXIV.* capite intelligimus, blasphemum quendam in custodiam datum fuisse, donec luculenta à Deo darentur responsa, quâ ipse pœna esset plectendus: & cum illa data essent, lapidibus blasphemum illum itidem fuisse obrutum. Ita quæ legibus clarissimè definita non erant, de ijs expectabatur ipsius Dei definitio.

X. Eo-

Exerc. XVI. in] Baron. n. LXXVII

X. Eodem modo, si in iis, quæ ad ritus pertinebant, quicquam suboriretur dubii, consulebatur itidem Deus, ejusque expectabatur responsum, ut apparet *ex cap. IX. Num.* ubi de contaminatis & peregrè profectis agitur, an simul unâ cum cæteris festum paschatos celebrare & agnum edere ipsis esset integrum. Cum filia Zelophchadis peterent, ut sibi etiam darentur prædia, Moyses ad Deum ipsarum causam defert, & mandata accipit, ut quæ ipsarum parenti Zelophchadi tribuenda fuissent, nunc ipsis filiabus tribuantur, uti hæc leguntur *Num. XXVII.* Edita enim tum universalis sanctio est, ut quæ defuncto cuidam tribuenda essent prædia, illa tribuerentur illis, qui proximè ipsi sanguine essent juncti aut cognati. Cum etiam dubium suboriretur; an illæ ipsæ Zelophchadis filia jam *ἑπικληθῆ* factæ viris, qui non ejusdem cum ipsis essent tribus, nubere possent, nec ne, Moyses exquisitâ Numinis voluntate ita respondet. *Hoc est verbum quod præcipit Iehova de filiabus Zelophchadis, dicendo, cui bonum videbitur in oculis suis nubere: verum tamen in familia tribus paternæ suæ nubunto. Nam non avertetur possessio in filiis Israël à tribu in tribum: quum filii Israël ad hærebunt quisque possessione tribus paternæ suæ. Illæ autem relationes, quæ ad Deum fiebant, in Hebræorum republicâ maximè erant necessariæ, cum nec legibus definita omnia essent quæ usu venire poterant, nec illis quicquam addere sive demere vel omninò in illis migrare ulli homini esset licitum. De vulgaribus rerum publicarum legibus Aristoteles ita loquitur: δὲ τὰς νόμους εἶναι κυρίως κειμένους ἰσθῶς, τὸν ἀρχόντα δὲ, ἀντὶ εἰς, ἀντὶ πλείους ὡς περὶ τῶν εἶναι κυρίως: περὶ ὅσων ἐξ ἀδυνατῆσιν οἱ νόμοι λέγῃν ἀνεβῶς διὰ τὸ μὴ ράδιον εἶναι κατὰ φύσιν δηλῶσαι περὶ πάντων.* In Hebræorum republ. leges utique erant optimè omnium positæ & eadem etiam dominabantur. At incidere quædam poterant quæ ex illis defini-

N. XXXVI.

l. 3. Polit. cap. 2.

B

niri

niri liquidò non possent. Circa talia igitur etiam potestatem ac arbitrium sibi servaverat & κύριος erat ὁ ἀρχὸν illius Reipublicæ ipse Deus; quomodo nimirum in aliis rebuspublicis istiusmodi potestatem habere debent οἱ ἀρχοὺς. Cæterum legibus θεοδότης quæ Hebræorum rempublicam moderari debebant, non licuisse ulli homini privato ausu aliquid addere sive demere, id exsertis verbis dicitur *Deut. IV. & XII. Non addetis ad verbum, quod vobis loquor, nec auferetis ex eo, custodite mandata Domini Dei vestri, quæ ego præcipio vobis.* Hoc igitur argumento maximè est juris maiestatis, quod in legibus ferendis est positum, nihil quicquam penes hominem fuisse.

XI. Ut autem potestas leges ferendi penes Deum, sic pariter immunitatem & privilegia concedendi potestas fuit. Ita qui ex tribu Levi erant, omnes à malitiâ jubet esse immunes & sacro muneri addixit, *Num. 1.* Immunitatem à militia concessit etiam aliquibus aliis, utpote qui vineam noviter excolere cœpissent: qui uxori se despondissent necdum demum eam duxissent: qui novas ædes exstruxissent necdum ea incolere cœpissent: denique qui timidi essent & cæteris etiam metum viderentur incussuri, quomodo hæc leguntur *Deut. XX.*

XII. Porro belligerendi arbitrium in gente Israëlita Deum sibi reservasse & penes Deum fuisse, de eo dubitari non potest. Deus præerat & intererat præliis. Versabatur in gente Israëlita, *Num. XIV. Deus in medio vestri est,* inquit Moyses, & pro vobis contra hostes pugnabit *Deut. XX.* Ipse Deus jubet numerari populum, ordines constitui & prælium iniri *Num. 1.* Ita singulos tribuum præfectos jubet in acie in primo ordine locari *Deut. XX.* lubet etiam prælium inire cum Midianitis & internecione delere eos, quia gentem Hebræorum ad idololatriam illexerunt. *Num. XV.*

& XXXI.

& XXXI. Quemadmodum autem semper feliciter præliabantur, quoties Dei iussu id faciebant Israëlita, sic contra turpiter rem gerebant & magna clade afficiebantur, cum in iussu Dei pugnabant. Moyses in quarto historiae suæ sacrae c. XIV. dehortatur gentem suam, ne inirent prælium: *Dominus vobiscum non est, inquit, ne corrueatis.*

XIII. Sed de magistratibus tandem ostendendum nobis est, quod & ipsorum instituendorum arbitrium penes ipsum Deum remanserit in Hebræorū Republica. Fiet id commodè satis, dum de ipsis magistratibus, qui in republica Hebræorum fuerunt, differemus. Antea autem, quam hoc faciamus, consideranda proponimus illa ipsa S. Scripturae verba, quibus Deus ter Optimus M gentis Israëlita Rex disertè appellatur. Nimirum hinc etiam oppidò fiet manifestum, τὸ κύριον sive summam potestatem, qualis in aliis rebuspublicis penes homines esse solet, in Hebræorum republ. servasse sibi ipsum Deum. Cum igitur Hebræi postularent, ut sibi Rex daretur, quales finitimæ ipsis gentes sibi præfecerant, ipse Deus ad Samuelem loquitur in hunc modum: *Audi vocem populi in omnibus, quæ loquuntur tibi: non enim te abjecerunt, sed me, ne regnem super eos.* Regnaverat igitur ipse Deus in Israëlita gente, antequam propriè dictus Rex ex hominibus constitueretur, & eo modo postea non regnabat cum ex hominibus Hebræis Rex esset datus. Porro verò idem clarissimè innuit Samuel, ubi suæ genti κακὸν ἔργον illam exprobrat, quod postulassent sibi Regem dari. *Cum videretis, inquit, Nabasum Ammonitarum Regem bello vos appetentem, dicebatis mihi: Non tu sed Rex nobis dominabitur, cum tamen ipse Iehova Vester Rex esset.* Sed & illud huc pertinet, quod cum Gideon rem bene gessisset & quidam ex gente Israëlita ipsum Regem eligere & regnum posteris ipsius itidem addicere vellent, quod,

1. Reg. VIII. 7.

1. Reg. XIII. 11.

B 2

quod, inquam, ipse Gideon in respondet: *Ego nequaquam dominabor vobis, sed Iehova vobis dominabitur.* Syracides demique expressit idem hisce verbis: *in unamquamque gentem praeponit rectorem & προσελάβετο τὸν Ἰσραὴλ αὐτῷ μετ' αὐτῶν & pars Dei Israel facta est manifesta.* Germanicus noster interpres sensum commodè expressit hunc in modum: *über Israel ist er selbst Herr worden.*

XIV. Nunc ad id accedemus, quod paulò antè institueramus dicere. Quin igitur ex hominibus populo Israëlitico praefuerunt usque ad Saulem, illi δεχαι sive magistratus strictè ita dicti sunt dicendi. Ex mente autem Philosophi δεχαι sive magistratus maximè illi sunt appellandi, ἴσταις δὲ δέδοται βελεύσασθαι περὶ τῶν, καὶ κῆρυκα καὶ ἰππίαρχαι καὶ μάχιμα τῶν, quibus datum est deliberare de quibusdam & iudicare sive statuere & mandare sive jubere & maximè hoc postremum. Gessit igitur istiusmodi magistratum in populo Israëlitico primus omnium Moyses, quem habito respectu ad Deum, qui summam potestatem sibi in populo Hebræo servaverat atque adeò illius Rex erat, haud absurdè pro regem dixeris. Certè *Deut. XXXIII. vers. 5.* in benedictione Moysis habentur verba, cum quibus id non malè congruit. Apud vulgatum interpretem illa ita sonant: *Erat Moyses apud rectissimum Rex.* Osiander autem ita corrigit: *Et fuit Moyses in recto Rex in colligendis capitibus populi in unum tribubus Israëli.* Leonis Iudæ versio hæc est: *Et fuit aquabilis Rex.* Illam Vatablus immutat hōc modo: *Fuit autem in Israële (tanquā) Rex.* Quicquid sit de unā voce Hebræā, de qua sententiarum animadvertere est divortium inter interpretes, Moyses utique Rex hic videtur dici. Verum id omninò intelligendum, quomodo Vatablus intelligit, quod nimirum Moyses fuerit tanquam Rex. Atque eodem modo commodè noster interpres Germanicus: *Er verwaltet das Imperium*

times Königes. Verus utique Rex haud fuit, neque unquam se pro Rege gessit, qui se afflictissimum mortalium queribundus profiteretur, *Num. XI. & XII.*

XV. Cæterum gessisse Moysen magistratum, habuisse ipsum potestatem peculiari tamen modo ab ipso Deo dependentem, deliberandi, statuendi, & mandandi ac de controversiis iudicandi in gente Hebræorum, id ex historiā sacrā quam ipse Moyses scripsit, abundè liquet. Cum per deserta Arabiæ in Palæstinam tenderent Hebræi, aliquanto tempore solus Moyses causas dijudicabat omnium, ut operas matutino tempore exorsas in multum vespere produceret & vires suas nimium quantum exhauriret. Quod cum Iethro generum suum invisens animadverteret, iudicia aliter instituendi consilium ipsi dedit. Sacer scriptor memorat illud hisce verbis; *Res quam tu facis, non est bona. Omnino marcesces & tu & populus iste, qui tecum est. Nam gravius est negotium quam ut tu hoc solus conficias. Audi igitur vocem meam consulam tibi, & erit Deus tecum. Tugere curam populi coram Deo & refer causas ad Deum, & doce eos statuta & leges & viam eis ostende in qua ambulent, atq. opus quod faciant. Porro ex omni populo tu prospice viros fortes, timentes Deum, viros veraces, odientes avaritiam, & praefice illos tribunos centuriones quinquagenarios & decuriones. Illi iudicent populum omnī tempore: omnem verò rem gravem qua incidit, ad te referent, ipsi vero universas res parvas iudicent, levabuntque te cum fuerint tecum.*

XVI. Non insuper id consilii habuit Moyses, atque ex eo operæ, quæ ipsi soli hætenus incubuerat, partem in alios derivavit. Audierat ipse & dijudicarat causas suæ gentis promiscuè minimas cum maximis. At ex consilio socii, in litibus magis liquidi juris iudicandi laborem alijs delegavit, nulla, iudiciorū parte sibi reservatā, nisi quando

lex ipsa vel deficeret vel obscurior esset. Certè in consilio
lethronis hæc sunt: Tu gere curam populi coram Deo & refer
causas ad Deum. Moyses ipse Deut. l. 18. scribit in hunc mo-
dum illos à sese constitutos iudices isthoc tempore sese al-
locutum: Quod si difficile vobis visum aliqua fuerit, referse ad
me & ego audiam.

XVII. Cæterum illi ipsi quos Moyses ita instituit ju-
dices, ex quibus & quemadmodum fuerint instituti, non
perinde liquet. Possit sanè cui evideri, fuisse illos jam antea
capita tribuum, eoque in potestate positos, cum ita Moy-
ses memoret se dixisse: *Et sumpsi capita tribuum vestrarum*
viros sapientes & nobiles & constitui illos capita super vos, princi-
pes chiliadum, principes centuriarum, principes pentecostyov,
principes decuriarum & præfectos tribuum vestrarum. Non li-
cet tamen hoc ipsum ex illis verbis colligere: *capita* enim
seu *principes* audiunt etiam, quibus nulla in alios competit
potestas, modo præ aliis vel virtute vel re quadam alia emi-
neant: quales sanè illi fuerunt *sapientiâ & nobilitate*. Vul-
gatus interpres hosce principes vocat & quidem primi or-
dinis *tribunos* (commodius fortassis chiliarchos dixisset)
secundi ordinis *centuriones*, tertii *quinquagenarios*, quarti
denique *decanos*.

XVIII. Quales fuerint illæ chiliades, hecatontades,
pentecostyes, atque decades, de eo itidem omnium non
eadem est sententia. Legimus conjecturam Bonaventu-
ræ Cornelii Bertrami; quam etiam ipsius verbis hinc ad-
scribemus: *Ex Iosua cap. VII. liqueat populum Hebraum distri-*
butum primum fuisse in tredecim tribus: tribus illas in Septuagin-
ta gentes, quas Hebræi animas vocant sepius quam Mischpachoth
quod vulgò exponunt familias: Septuaginta illas gentes in fami-
lias, quas Hebræi ferè appellant Batim, id est, domos, domos illas in
Gesarim, id est, viros seu capita. Capita vero seu viros hic appel-
lamus

De Rep.
Hebræ. vi.
p. 60. edit.
Const.
Empercur.

lamus qui patres familias sint, filiosq; & quam latini familiam
appellant habent, Chiliarchos, Centuriones, Quinquagenarios &
Decuriones, ut jam subindicavi, non per gentes quæ duntaxat se-
ptuaginta erant, designatos puto: nec per eos qui propriè dicuntur
gesarim, id est, viri seu capita, quum immenso fere numero futurè
essent, sed per batim, id est, domos seu familias.

XIX. Cæterum fuerunt quidem singulæ tribus divi-
sæ in gentes: hæc porrò in domos: domus denique consti-
terunt ex pluribus patribus familias: quod autem gentes
illæ exactè septuaginta fuerint, non apparet. Quot & quæ
singularum tribuum gentes aut familiæ fuerint, cum He-
bræi in desertis Arabiæ quadraginta annos fere exegissent,
rectius intelligimus ex *vigesimo sexto Num. capite*: & verò
secundum illam distributionem populus jam occupatâ Pa-
lestinâ semper fuit divisus. Quod item Bertramus exi-
stimat, chiliades illas, hecatontadas item, pentecostyas &
decadas esse domorum, quales nimirum in Iosua capite se-
primo vers. 17. intelliguntur, non patrum familias: id non
omni procul est dubio. Verisimilius videtur esse illas
chiliadas patrum familias, cum eundem loquendi modum
de præfectis militum passim usurpatum videamus. Quem-
admodum enim Moyses dicitur constituisse principes chi-
liadum & centuriarum qui causas judicarent, ita etiam præ-
fecti militum dicuntur, alii quidem principes chiliadum,
alii hecatontadam. Videantur modò postrema *capitis XXXI*
Num. tememata. Chiliades nimirum hæc atque itidem heca-
tontades militares, cum fuerint singulorum virorum: fuisse
igitur & alteras illas tales per est verosimile. An vero prin-
cipes chiliadum, hecatontadam, pentecostyov, & decu-
riarum, qui causas dijudicarunt, subordinati, invicem fue-
runt, quomodo principes chiliadibus & hecatontadibus
militum præfecti utiq; fuerunt, de eo amplius est cogitan-
dum.

XX. His

XX. Hos minores magistratus & iudices divus Moyses instituit, ipse à Jehovâ immediate institutus. Vbi observandum: quod illi à Moysse instituti munus suum proprio consilio propriaque prudentiâ tantum administraverint: Moyses verò quàm maximè egerit tantum internumcium Dei. Neque verò quidquam legas alicujus in republicâ, momenti à Moysse actum, nisi speciatim id iubente Deo. Eoq; Moyses mandata immediatè accipiebat à Deo, etiam si quando bellagerenda cum hostibus essent; nec alia autoritate constituebantur Chiliarchi & tribuni militum. *Num. XXXI.* Moyses à Jehova jubetur ulcisci Midianitas. Post Moyses mandata summi numinis perfert ad populum, jussu illo deligere atque instruere qui in militiam proficiscantur. Ipse tamen delectos dicitur misisse & amandasse in militiam.

XXI. Superest de illa Magistratum institutione agere de quâ narrare putatur sacer scriptor Moyses *libro quarto cap. XI.* quæq; paulò ante facta est, quam eò penetrasset gens Israëlita unde exploratores in Palæstinam mittebantur. Incesserat tum gentè satietas mirabilis edulii, quo aliquam diu victitabat, atq; ex adverso carniū appetitus. Agrè etiam forte fecerat divino suo *ἡγομένης*, carnes ab ipso exposcendo, quod inde gentem abduxisset ubi carniū fuerat affatim. Queritur igitur Moyses de suâ miseriâ & mori præoptavit quam illam perferre amplius. Ipsa Moysis verba sunt illa: *Vnde mihi esset caro, quam dem toti populo huic? nam sicut adversum me dicendo: Da nobis carnes, ut comedamus. Non possum ego solus ferre onus totius populi hujus nam grave hoc est supra me.* Deus autem Moysen diligere jubet septuaginta viros, ex primoribus & præfectis seu moderatoribus suæ gentis, eisdemq; ad tabernaculi ostium ducere, additque quid tum futurus ipse sit. *Tum descendens, inquit,*

Num. XI. 13.

inquit, loquar tecum ibi & seponam de spiritu qui est supra te ponamque in eis, si portabunt tecum onus populi, neque portabis tu solus.

XXII. Magnus Grotius dicit hæc locutum esse Deum ad Moysen, cum questus hic ipse esset supremorum iudiciorum ac relationum oneri (quod hæctenus sustinuerat) se non sufficere, & septuaginta illos spiritu novo (judiciali) instruxisse, jussisseque partem oneris ferre, supremorum nimirum iudiciorum & relationum. Et constans doctorum sententia est, institutum hic à Deo concilium illud atque Synedrium esse, cujus vim Herodes Rex fregit, majoris momenti causis quæ in singulis civitatibus decidi non poterant, dijudicandis consecratum. Multa de tali Synedrio, quod detortâ paululum voce Hebræis jam olim Sanhedrin appellatum fuit, ex Rabbiorum adytis depro-munt, quæ in illa se penetrare fuit datum.

XXIII. Ex Moysis Maimonidæ *Validâ manu* & quidem *Halacha Sanbedrin* producit quædam Wilhelmus Schikardus in *de Iure Regio* commentario, quæ ibi legere est volenti. Non continemus nos, quin pauca illinc huc etiam transferamus: *Senatus major in Sanctuario erat & vocabatur Sanbedrin magnum. Numerus illorum erat LXXI sicut dicitur: congrega mihi 70 viros de senibus Israël. His Mose præfuerat, sicut dicitur: stabunt ibi tecum. Ecce in summa 71. Qui grandior sapientiâ, ceteros omnes antecellebat, eum faciebant præsidem seu caput confessus. Is ipse est, quem eruditi ubique terrarum appellant Nasi, hoc est Principem, isq; præst loco Moysis magistris nostri. At qui inter septuaginta senatores annorum ratione natu maximus erat, eum collocabant à dextris illius vocabantq; ABHBETHDIN h. e. patrem consistorij. Ceteri 69 se debant ordine promotionis & dignitatis suæ; quo quicq; major in sapentiâ, quam collega suus; eò locabatur propius ad sinistram principis. Cir-*

Annot. ad
Matth. v.

Schikard.
Cap. 1. th.
2. p. 80

cum se debant autem dimidiâ quasi aream semicirculariter ut eos ambo præfides, Princeps & Pater, omnes simul in conspectu haberent.

XXIV. Credendum scilicet censent viri eruditi in his Moyfi Maimonida & Talmudistis, tanquam ex traditione hæc alia habentibus. Cæterum quod pace illorum liceat dicere, non profectò ij sunt Talmudistæ; multò minus is est Maimonides scriptor recens, quibus tutò credas antiquissimas populi Hebræorum res, nullis suppetentibus sacristestimonijs: cum constet mendacijs plurimis dudum omnem eos decoxisse fidem. Itaque quod attinet quidem collegium LXX virorum à Moyse institutum, non potest de ejus usu, ratione & duratione quidquam certi, nisi ex sacris codicibus haberi. Hi verò, nisi admodum fallar ab ijs Judaicis Rabbiorum narrationibus plurimum dissentiunt.

XXV. Principio enim notandum est illo ipso Numerorum loco, ubi synedrium tale, quale diximus, institutum esse vulgò creditur, de summi judicij institutione vix leviter agi. Neque enim legitur, Moysen fuisse questum de onere aliquo summorum judiciorum, quod hætenus ipsi incubuerat: sed simpliciter de onerosâ totius populi curâ. Verba conquerentis apud Deum sunt: *Cur imposuisti pondus universi populi hujus super me? Non possum solus sustinere omnem hunc populum, quia gravis est mihi.* Respondens Deus jubet eligere LXX viros: *ut sustenderent, inquit, secum onus populi & non tu solus graveris.* Jam verò onus Moyfis non tam erat situm in judicando, quam in omnibus populi negotijs audiendis & ad Deum deferendis, adeoque in perpetuâ illa molestiâ agendi inter populum & Deum. Non pertinebant autem illa negotia ad lites & controversias, nisi tantum, si quando lex vel deficeret, vel esset ob-

scura,

scura, eeu jam supra est dictum. In hujus itaque oneris (quod nondum compositâ republicâ & in vagâ illâ populi vitâ non potuit non esse maximum) levamen, non autem propriè judiciorum ergò lecti sunt illi LXX. Hinc sane ijdem acceperunt partem Spiritus sancti, quo unus Moyfes hætenus fuerat præditus, adeoque etiam ipsi facti sunt Prophetæ: quo spiritu simpliciter ad judicia non fuit opus. Quin imò videtur illud collegium Propheticum post obitum Moyfis, republicâ jam statâ desisse: cum primis munere illo consulendi Deum in causis dubijs post translato in collegium Levitarum, aut extraordinarium à Deo constitutum pro tempore iudicem: qua de re agitur *Deuteronomij c. XVII.* Certè in toto Veteris Testamenti codice Prophetici confessus judicarij ex LXX. viris constante, aut verò collegij Prophetici tantum ex illo Prophetarum numero constante, nusquam fit mentio, sed Prophetarum incertus semper post fuit numerus.

XXVI. Lecti porrò illi LXX fuerunt ex senioribus & præfectis sive moderatoribus populi, adeoque *habuerunt jam antea populi curam*, ut recte dicit Hugo Grotius. Imò *partitum* fortassis jam antea causas dijudicavit: pertinetis *ar. 1205*, quos supra judicandis litibus chiliarchos, hecatontarchos, pentecontarchos & decadarchos constitutos fuisse dicebamus. Moyfen enim Deus jussit Septuaginta seligere, quos *novit populi esse seniores & Schorrim, h. e. moderatores, præfectos, judices.* At Schorrim sunt illi ipsi chiliarchi, hecatontarchi &c., qui de tribunali pronunciabant. Liqueat id ex Deuteronomio Moyfis, ubi ita ipse loquitur. *Accipiens itaq; primores tribuum vestrarum, homines sapientes & cognitos, constitui istos primores vobis, chiliarchos & centuriones & præfectos quinquagenos & decuriones & Schorrim, h. e. moderatores per tribus vestras.* Moderatores sive præfecti hi

Annot. In
March, v. 16

Deut. 6. 1

C 2

non

hi non sunt alij à cæteris. Hinc in Exodo, ubi autem res memoratur, vox illa prorsus omittitur.

Exod. c.
xviii.

XXVII. Ex Rabbīnorum adytis quidam depromunt, quod Schotrim sive moderatores illi fuerint lictores sive apparitores cum virgâ & flagello; utpote Wilhelmus Schickardus, Nicolaus Fullerus, Constantinus I. Empereur. At

3. de jure
Reg. p. 97.
F. lib. 111.
Miscel. c.
19. l. Emp.
Annot. in
Bert. de
Rep. Hebr.

profectò ex licitoribus lectum esse Propheticum illud collegium cui persuadebitur? Septuaginta interpretibus illi Schotrim sæpe dicuntur *γραμματιστοιγωγεις*, fortasse quod accusationes ad iudices introduxerint. Nam apud Athenienses *εισαγωγεις των γραφων* dicebantur qui certam *κατηγοριων* speciem, nempe *τας γραφας* ad iudices introducebant. Quamvis vero neque hæc ratio nominis satis videatur conveniens, tamen fortassis est verosimilior illâ, quam

de C. D. I.
xlix. c. 39.

S. Augustinus exposuit hisce verbis: *Moyse in populo Dei constituit, qui docendis literis præessent, priusquam divina legis ullas literas nossent. Hos appellat scriptura Grammatō isagoges, qui Latine dici possunt literarum inducētores, eò quod eas inducant vel introducant in corda discipulorum.*

XXIIX. Licet vero LXX illi Prophetæ in partem curæ illius Prophetiæ venerint cum Moyse, multo tamen illo fuerunt inferiores: eoque longè aliter per ipse condidit Deus, quam per Moysen: quod ipsum Deus ipse significat Numerorum xi. 6. 7. 8. Multum itaque eximia mansit præ omnibus Moysis autoritas. Hinc solus legitur postea jussu Iehovæ exploratores in Palæstinam misisse: Solus legatos ad Edomitarum Regem amandasse: Solus iustus etiam est, ut Midianitas ulcisceretur. Quam maximè solus ille etiam postea mandata Iehovæ genti suæ exposuit.

XXIX. Porrò verò cum divinus Moyses per *γεννατισμὸν* didicisset, se diem suum jamjam obiturum & quidem antea, quàm gens cuius hæctenus summus dux fuerat, in Palæstinam

læstinam penetrasset; precatur ipse Deum, ut suæ genti præficeret alterum, qui illam sibi pastoris in modum duceret ac gubernaret. Annuatque ita respondet: *Sume tecum Iosua filium Nunis, virum in quo est spiritus meus, ut imponas manum tuam illi, sistensq. illum coram Elhazare sacerdote & ceteram toto cætu, mandatus instruas illum ante oculos eorum & impertiatis ei de gloriâ tuâ, ut auscultet ei totus cætu filiorum Israël.* Cum igitur decessisset Moyses, surrogatus in ipsius locum est ille ipse Iosua, vir consimili prorsus sanctimonia, integritate & innocentia conspicuus, & ad secretiora cum Deo colloquia itidem admissus. Verba quibus ipsum post Moysis obitum alloquitur Deus, initio libri, quibus ipsius nomen præfert, est legere. Ibidem verò & illud, professam esse gentem Hebræam se Iosua dicto velle audientem esse, quemadmodum ipsi Moysi fuerat. Et post illa Iosua auspiciis gerebantur omnia.

Num. c.
xxvii. 18.

XXX. Sed opportunum nunc est docere, quomodo Magistratus institui debuerint in Palæstinâ. Est verò id expositum à Moyse, antequam defungeretur in conspectu quasi ipsiusmet Palæstinæ. *Iudices, & moderatores constituito tibi in singulis portis tuis, quas Iehova Deus tuus dabit tibi per tribus tuas, qui iudicent populum iudicio iusto.* Intelligere verò hinc est, cum in singulis urbibus fuisse iudices institutos, tum populo datum jus eos sibi eligendi ex suo numero, tantum habitâ indubiè ratione prudentiæ & justitiæ.

Deut. xvi.
8.

XXXI. Cæterum pergit Moyses paucis interjectis: *Si occulta erit res tibi in iudicio ferendo, inter cadem & cadem, inter litem & litem aut inter plagam & plagam è rebus controversis intra portas tuas, tunc surgens ascendens ad locum, quem elegerit Iehova Deus tuus. Et adibis sacerdotes Leviticos vel summum iudicem, qui erit diebus illis, ut consulas eos & iudicent tibi statam illius iudicij.* Deinde facies ex præstito illius sententiâ,

Deut. xvii.
8, 9, 10, 11, 12

quam indicaverint tibi, profectus à loco illo quem eligeris Iehova,
& observabis, ut facias secundum omnia quæ docuerint te. Ex præ-
stituto legi, quam docuerint te, & secundum iudicium illud quod
dixerint tibi, facito: ne recedito ab eâ sententiâ quam indicave-
rint tibi, dextrorsum aut sinistrorsum. Vir autem ille qui com-
miserit superbè, ut non auscultet sacerdoti constanter ministranti,
tibi Iehova Deo tuo, aut summo iudici; utique morietur vir ille &
tolles malum illud de Israël. Hactenus Moyses. Cæterum de
sensu verborum non una est omnium sententiâ; siue iudi-
cium ipsum spectes, siue eos quibus iudicium committitur.
Sunt enim qui existiment iudicium illud fuisse potestatem
ἀνεὸς ἰουὸν administrandi totam rem publicam, conjunctam
cum infallibili ratione omnes de sacris & religione enatas
controversias decidendi. Porro iudicium hoc alij uni sum-
mo Pontifici, alij & huic & septuaginta illis quorum ex Nu-
meris supra meminimus, committi arbitrantur, quasi hisce
verbis denudè sit constitutum Synedrium magnum. Non de-
sunt, qui duo hic iudicia censent instituta, alterum forense,
alterum ecclesiasticum. Quamvis verò hæ sententiæ per
sunt celebres & ob auctoritatem doctorum invenerint ap-
plausum magnum: fortassis tamen non fuerit difficile com-
monstrare, quantum aberrent à vero.

XXXII. Primò igitur ad certa tantum & quidem pauca,
nimirum tantum ad controversias dubij juris in nonnullis
negotijs iudicium hoc ex instituto divino pertinuisse signi-
ficant ipsa Dei verba commate octavo. Quæ optimè expo-
nuntur in notis Variabli: Si causa aliqua fuerit ambigua &
difficilior, quam ut de illâ pronuntiare possis: cujusmodi inter:
sanguinem & sanguinem, h. e. inter innocentem & crimine capitali
damnandum, qui aliis rationibus tibi videtur esse innocens; inter
causam & causam, h. e. inter litem pecuniariam & qua sit minoris
momenti vel inter litem actoris & litem defensoris: & inter plagâ
& pla-

& plagam, h. e. inter livorem & vulnus. Non igitur hoc loco
à Deo cuiquam committitur cura totius Reip. sed tantum
non nihil ad partem pertinens iudiciariam, quæ inter præ-
cipuas administrandæ Reip. infima est. Non nihil, inquam,
Nempe demum iudicium inter portas variantibus verbis.
Tum scilicet licuit consulere sacerdotes: fere quemadmo-
dum ex Iethronis consilio Moyses suscepit iudicanda tan-
tum ea, quæ difficiliora erant & ambigui juris.

XXXII. Secundò, quamvis huic iudicio voluerit Deus ab
omnibus obtemperari, non tamè hinc debet colligi, fallere
vel falli illud non potuisse. Eodem enim modo: *In ore duo-
rum aut trium testium voluit Deus, ut omne constet verbum:* &
tamen indubiè etiam duo aut tres potuerunt in falsum testi-
monium consentire: imò ipse sacer codex hujus non unum
rei gestæ exemplum suggerit. Tantum igitur voluit Deus po-
pulo nullam dare potestatem detrectandi sententiam illius
iudicij. Digna lectu sunt, quæ ad hunc locum commenta-
tus est Dionysius Carthusianus: *Dicit glossa Hebraica, ut re-
feri Lyra, etiamsi dixerint tibi, quod dextra tua sit sinistra vel è
converso, talis sententia est tenenda. Quod reprobat Lyra; quia
sententia nullius hominis, cujuscunque sit auctoritatis, si contine-
at manifestè falsitatem siue errorem, servanda est. Quæ repro-
batio vera est, si glossa illa Hebraica dicere velit, quod talis sen-
tentia sit tenenda ita, ut ei mente consentiatur, tanquam vera &
iusta si autem vult dicere, quod est tenenda ita: quod pœna aut
damnum sententiæ debeat patienter tolerari ab innocente, qui
non potest ad altiorum iudicem in hoc mundo habere recursum, po-
test salvari. Nam & Gregorius ait, quod siue iuste siue iniuste li-
get Pastor, sententiæ ejus tenenda est gregi. Fateor tamen iudi-
cium illud infallibile fuisse ante Babylonicâ captivitatem si ex
Dei mandato omnia institueret. Etenim in dubijs omnibus
tu m semper à sacerdote consuli & potuit & debuit oraculum*

illud

Deut. xviii
6. & xix. 15.
Matt. xix.
16.
1. Cor. xiii
2.

Iud *Vrim*, appellatum propterea *Rationale iudicij*. Certè ex eo, quòd v. 12. habetur, non licet colligere sacerdotis infal-
libilitatem, nisi etiam dicendum sit, *Judicem* fuisse infal-
libilem. Equè enim illi de Iudice, atque de Sacerdote ser-
mo est, si meliores interpretationes Hebræi textus consu-
lamus. Qualis est præter illam Tremellij & Iunij, quâ supra
sumus usi, ipsius Xantis Panguini, & Græca vetus, & Germa-
nica B. Lutheri.

XXXIV. Tertiò non unisummo sacerdoti commis-
sum tale esse iudicium manifestè utique liquet ex verbis di-
sertissimis commatis noni, decimi & undecimi: *Venies ad sa-
cerdotes Levitici generis, & ad iudicem, qui fuerit illo tempore
&c.* In hisce verbis non de unâ personâ sed multis agi, qui
iudicare debeant sole profectò clarius est. Porro illi, qui in
sacris Iudices *אֲדָוָרִים* dicuntur, cujusmodi fuere, post
Moysen Iosua, Othoniel, Debora, Thola Iair, Iephtha,
Samson, Samuel, alij, etiam ipsi iudicarunt totius Israëliti-
ci populi difficillima quæq; & tamen tantum abest, ut su-
erint sacerdotes summi, ut ne quidem Levitica fuerint tri-
bu oriundi. Nusquã præterea legas in monumentis sacris,
summum sacerdotem solum vel consultum fuisse de jure
vel de jure pronuaciasse: nisi quòd id fecisse Eli sit verosimi-
le: qui tamen id iudicis potius potestate, quâ simul fungeba-
tur, fecit, quam sacerdotis. Penes sacerdotem summum
postremò non fuisse summum iudicium sed penes Synedri-
um magnum, constans est Iudaicorum Magistrorum senten-
tia, Schikardus scribit: *summus sacerdos non tantum ob varias
pollutiones de facili contingentes dicti fustigationis ritu cadi sed
& prorsus occidi potuit, si mortem ex lege mereretur.* Subjungit
sententiam Thalmudicam ex *bala, kel, hammikd.* ita versam:
*Pontifex iudicat & vicissim iudicatur, atq; testantur contra eum:
sed capitaliter eum nemo iudicat, nisi Synedrion magnum.*

XXXV.

XXXV. Aliud quarto hoc iudicium esse, quàm illud
LXX. Moysi adjunctum, non uno est argumento colligere.
Etenim illud jam tum dudum erat institutum: hoc autem
demum instituendum occupatâ jam Palæstinâ fuisse, liquet
ex illis: *ascende ad locum, quem elegerit Dominus Deus tuus. Item:
Facient quodcumq; dixerint, qui præsumt loco, quem elegerit Domi-
nus.* Illud porro fuit constitutum ex omnium tribuum ho-
minibus: hoc ex solis Levitis coisse indicant illa: *Venies
ad sacerdotes Levitici generis.* Illius munus totum fuit pro-
pheticum: hoc circa lites quasdam occupari tantum debuit,
ut paulo antè ostensum. Illius præses indubiè fuit Moyses:
hujus autem summus sacerdos.

XXXVI. Quamvis porrò hoc iudicium sacerdotale
Synedrio originem & occasionem fortè dederit, reverà ta-
men ab institutis Synedrii plurimum abfuit. Hoc enim Le-
vitici generis senatores tantum admisit: Synedrium autem
præter sacerdotes habuit assessores ex aliis quoque tribu-
bus allectos. Hoc ad controversiarum paucarum iudicium
tantum fuit adstrictum: synedrii verò ampla primò fuit
potestas. Schikardi verba sunt: *Senatus ille Magnus cognosce-
bat præcipuè tantum de rebus magnis religionem & Rempublicam
attinentibus, v. g. de controversiis legalibus, anno intercalari, pseu-
do prophetis, apostatis, excommunicandis; de Rege, bello, fœderibus,
legatis, veftigalibus, publicis, ædificiis, Magistratibus inferioribus
&c.* Præses illius Levitici iudicii indubiè semper fuit ipse-
met summus sacerdos: at Synedrii princeps non potuit non
interdum esse alterius tribus, si verum est quod Moyses Mai-
monides scribit apud eundem Schickardum: *Qui grandior
sapienciâ ceteros omnes antecellebat, eum faciebant Præsides sen-
caput confessus, Is ipse est, quem erudiri ubiq; terrarum appellant
NASI h. e. principem, isque præst loco Moysis Magistri nostri.*
Imò secundum Abravanelem temporibus Hasmonæorum prin-
ceps

*seps domus Tebuda semper fuit caput senatus Israelitici nuncupati
Sanhedrin, ut scribit Menasseh ben Israël in Consiliatore quast.
LXV. Genes. p. 92.*

XXXVII. Verosimilius videtur, Synedrium constitutum esse post captivitatem Babylonicam & quidem maximè Hasmonæorum tempore ad effigiem senatus à Josaphato Rege constituti, cuius fit mentio in Paralipomenis. Etenim illud ex parte fuit idem cum illo sacerdotali per Moysen instituto, ex parte cum synedrio. Verba quibus narratur illius iudicii prima institutio, observata sunt digna: *In Ierusalem quoque constituit Josaphat Levitas & sacerdotes & principes familiarum ex Israël, ut iudicium & causam Domini iudicarent habitatoribus ejus, præcepitque eis dicens: sic ageris in timore Domini fideliter, & corde perfecto. Omnem causam, qua venerit ad vos fratrum vestrorum, qui habitabant in urbibus suis inter cognationem & cognationem, ubicunque questio est de lege, de mandato, de ceremoniis, de justificationibus: Ostendite eis, ut non peccent in Dominum, & ne veniat ira super vos, & super fratres vestros: sic ergo agentes non peccabitis. Omnino autem videntur & sequentia illa ad hoc iudicium pertinere: Et ecce Amerias sacerdos & pontifex vester, in his, quæ ad Deum pertinent, præstabit: porro Zabadias filius Ismaël, qui est dux in domo Iuda super ea opera erit, quæ ad Regis officium pertinent: habebitisq; magistros Levitas coram vobis.*

XXXVIII. Hunc Josaphati senatum habuisse cum utroque illo altero confesso aliquid commune, aliquid etiã diversum facile est discere ex verbis adductis. Etenim quod admiscui in confesso non sacerdotes tantum sed etiam principes familiarum Israël: item quod de sacris controversiis & dubiis majoris momenti, nec non de negotiis regiis fas illi fuerit iudicare, cum Synedrii institutis convenit: non autem cum Levitico illo per Moysen instituto. Videntur quoque
huic

huic iudicio duo quasi præsidēs præfuisse: alter in causis sacris, isque summus sacerdos, alter in negotiis regiis, isque dux domus Judæ. Quod itidem cum Synedrio ex parte convenit, cui non minus duo præsiderunt, unus *Nasi*; alter *Abbezh-din* appellatus, ceu liquet ex verbis Maimonidæ *Hal. Sanhedrin* à Schickardo laudatis. Longè major tamen fuit potestas Synedrii, quàm etiam hujus senatus, utpote cuius limites longè alios posuerit Josaphat Rex, quantum ex eius verbis colligere est. Duorum quoque Præsidum Synedrii alia fuit ratio, quàm duorum quos Josaphat suo illi iudicio præfecit. Quemadmodum *Nasi* fuerit constitutus in Synedrio, audivimus modò narrantem Maimoniden. De altero pergit idem: *At qui inter septuaginta senatores annorum ratione natu maximus erat, eum collocabant à dextris illius (Nasi scil.) vocabantq; Patrem confessoris.* Verùm de his obiter.

XXXIX. Quinto deinceps etiam id alienum esse à veritate, quasi publicis generis sint iudicia constituta, alterum Ecclesiasticum, alterum forense, apparet ex eo, quod causæ iudicio illi submittendæ non nisi unius sint generis. Neque verò in sacris literis illis ulla diversi generis litium fit mentio. Ut autem nonnunquam circa idem negotium aliud Ecclesiastici, aliud civilis sit fori: in paucis tamen hoc habet locum, nec propter illa pauca opus fuit duo diversa iudicia constituere. Decepit viros optimos illud, quod & sacerdotes hinc & iudex sigillatim nominentur. Sed mens legis facile patet, si iudicis nomine intelligamus Suffetem aliquem, qualis fuit Josua & quidam alii libro iudicum memorati. Intelligimus nimirum ex illo libro huiusmodi Suffetes (utimur voce Carthagini olim receptâ) non semper in republicâ habuisse locum; eoq; non fuisse magistratus ordinarios sed tantum extra ordinem efflagitante necessitate.

cessitate populi à Deo ipsa constitutos. Vt igitur apud Romanos Dictatori omnes ordinarii magistratus cesserunt: ita indubiè Judici tali cessere cum alii Hebræorum magistratus, tum quoq; sacerdotales Judices. Adeoque si quando à Deo fuit aliquis Judex constitutus, perinde illum licuit adire in controversis negotiis, atq; sacerdotale collegium: nec minus ipsius sententiæ fuit standum. Hanc esse sententiam legis patet ex usu quem compertum habemus ex libro isthoc Judicum. Illos enim finisse populi controversias sive uno loco confederint, sive regionem circuierint, nemini non est manifestum. Verùm de his satis.

XL. Nunc porro super hætenus ^{de} hæta reflectamus paullulùm mentē & quæ forma regiminis in gente Hebræa sub Mose, Josua & Judicibus obtinuerit, consideremus. Plerique existimant formam reipubl. Hebræorum fuisse Aristocraticam ante Reges, Petrus nimirum Galatinus, Carolus Sigonius, Angelus Ganinius, Joachimus Stephani, Calvinus, Martyr, Danæus, quos Henningus Arnisæus *Relect. Pol. lib. 11. c. 4. Sect. 5.* allegat. Caroli Sigonii quædam verba huc lubet apponere. *Cæterum, inquit, cum de formâ reipubl. quaeritur, nihil aliud quaeritur, nisi penes quem principatum summa verum fuerit constituta. Hæc verò primum penes Optimates posita fuit, deinde penes Reges, quorum principatum illum Aristocratiam, hoc Regnum Græci vocarunt. Aristocratiæ fuit sub Mose, Josua, Senioribus & Judicibus, Regnum sub regibus.*

XLI. Quo tempore Sigonius dicit regnum fuisse reipubl. Hebræorum, de eo nos nihil dubitamus. Quod autem de Aristocratiâ dicit, id dubium videtur haud parum esse. Primum nulla ex formis Rerum publ. quas Aristoteles nobis descripsit, Reipubl. Hebræorum, quæ ante Regis fuit, satis convenire deprehenditur. Omnes illæ formæ tales sunt, ut τὸ κῆρον sive summa potestas rerum agendarum

darum fuerit penes homines. At in Hebræorum republ. τὸ κῆρον diu mansit penes ipsum Deum. Apparet id ipsum ex Majestatis juribus, quæ majora vocant, legum sanctione, Magistratum institutione, bellorum indictione, quæ Deus sibi servarat.

XLIII. Si nunc igitur id attendere velis, quod unum summam potestatem in Republ. Hebræorum ab initio obtinuit, Monarchiam dicere illam Rempubl. possis. At vero si id potius velis attendere, quod is unus fuit ipse Deus, non homo, abstinendum ab illo vocabulo fuerit: fingendum autem aliud, quod inusitatæ huic formæ tribuas. Et finxit jam olim Josephus, quod haud malè illi tribuas, vocabulum. Apponam verba quædam, quibus vulgares formas & nostram de quâ nunc agimus, inusitatam, completus est cordatus ille scriptor. Οἱ μὲν γὰρ μοναρχίας, inquit, I. II. contra οἰδὲ ταῖς ὀλίγων δυναστείαις, ἄλλοι δὲ τοῖς πλήθεσι ἐπέτρεψαν τὴν Αἰρ. ἐξουσίαν τῶν πολιτευμάτων. Οὐδὲ ἡμέτερος νομοθέτης εἰς μὲν τῶν ἐδοκίμων ἀπιδεν, ὅς δ' ἂν τις εἴποι βιασάμενος τὸν λόγον θεοκρατίαν ἀπέειπεν, ἡμῶν μάλιστα μόνω τῷ δεχθῆναι καὶ τὸ κράτος ὡναθεῖς καὶ πίστις εἰς ἐκείνον ἅπαντας ἀφορᾶν, ὡς αἰποὺ μὲν ἀπάντων ὄντα τῶν ἀγαθῶν, κοινῆτι πᾶσιν ἀνθρώποις παρέχονται καὶ ἴδια. Horum verborum non adeo commoda quæ Sigismundi Gelenii est, ita habet; *Alii siquidem monarchis (alii verò paucis) alii vero populi potestatem reipubl. commiserunt. Noster vero legislator nihil horum intendens, veluti si quis hoc dicendo mensuram transcendat verbi, divinam reipublicam declaravit: Deo principaliter conversationem nostram atq; potestatem excellenter assignans & satisfaciens eum cunctos inspicere, tanquam causam bonorum omnium universis hominibus existentem.* Appellat igitur Josephus reipubl. Hebræorum novo vocabulo θεοκρατίαν. Hoc illud est, quo inusitatam formam reipublicæ, in quâ Deus summam potestatem obtinet, exprimere haud incommode

Rlin. in
præfat.

possis. Et apparet Josephum hic loqui voluisse ἀριστοκρατίαν, quomodo in libris contra Appionem omninò solet. Neq; aliter decebat decernentem cum tali, qui doctrinæ eruditionisq; nomine tam erat celebris, ut *Cymbalum mundi* vulgo audiret.

I. iv. Antiq.
cap. 7.

XLIII. Non æquè accuratè videtur loqui voluisse Josephus, cum θεόφορον virum Moysen introducit ad gentem suam verba facientem, hunc in modum: *Ἀριστοκρατία ἢ ἄν κεφάρον καὶ ὁ κατ' αὐτῶν βίβη καὶ μὴ λάβη πόθ' ὕμῶν ἀλλῆς πολιτείας, ἀλλὰ τὰ ἑαυτῶν ἐργάζεσθαι, τοὺς νόμους ἔχοντες δεσπότας, κατ' αὐτῶν ἕκαστα πεφύκοντες δεκεῖ γὰρ ὁ θεὸς ἡγεμῶν εἶναι. Optimum quidem est optimatum regimen & in sic administratà republica vivere, nec est cur aliam ejus speciem concupiscatis: sed præstat, ut hæc contenti in legum & vestrum ipsorum potestate sitis. Satis enim est Deum habere præsidem.* Effinxit hunc sermonem ex decimo septimo Deuteronomii capite, ubi postquam de magistratibus singularum civitatum esset dictum, agitur etiam de quibusnam, qui in certâ quadam civitate ab ipso Dei post occupationem Palæstinæ demonstrandâ constituendi sint, ad quos ad eò causæ difficiliores quæ à magistratibus singularum civitatum decidi haud queant, tanquam ad summum tribunal sint referendæ. Propter concilium illud Republicam vocat ἀριστοκρατίαν Josephus. Vnde & hujus auctoritatem pro se allegant alii. Verum enim vero quæ Josephi mens fuerit luculenter apparet ex verbis paulo antè citatis, quibus republ. Hebræorum ab omnibus aliis separavit & peculiari nomine insignivit: Vbi verò Aristocratiam vocat, ibi ipsum minus accuratè voluisse loqui censendum utriusque est.

Cap. 40

XLIV. Mirari verò subit, dum animadvertimus Josephum hisce proximis vix consentientia scripsisse alibi. In undecimo nimirum ἀρχαιολογίας libro, quasi aliud agens,
de

de formâ Hebræorum reipubl. hæc posuit: καὶ οἱ μὲν ὑπὲρ τῶν δαψιλοδύμων ταῖς θυσίαις καὶ τῇ φιλοτιμίᾳ κατὰ νόμον ἐν τοῖς ἱεροσολύμοις, πολιτεία δὲ ἡρώων ἀριστοκρατικῆ μετ' ὀλιγαρχίας οἱ γὰρ δεχθέντες προεσήκουν τῶν πραγμάτων, ἀρχὴ δὲ τῶν ἀσάμων αἰσὶν συνέβη βασιλεύειν ἐκγόνας. πρὸ μὲν γὰρ τῆς αἰχμαλωσίας καὶ τῆς ἀναβάσεως ἐβασίλευον τὸ δὴ σὺς πρῶτων δεξάμενοι καὶ δαβίδος, ἧτις ἔτη Φλβ', μῆνας δ' ἡμέρας ἰ. πρὸ δὲ τῶν βασιλέων τῶν ἀρχόντων αὐτῶν δεικνύον, οἱ προσαγορευόμενοι κριταὶ καὶ μονάρχαι καὶ τῶν πολιτοδύμων τὸν τρόπον ἔπεισεν ἢ Φ' διήγαγον μὲν μωυσῆν διοικούντα καὶ ἰησὺν τὸν στρατηγόν. Agit primum Josephus de forma reipubl. Hebræorum quæ fuit, postquam ex Babyloniâ reducibus, ut suis legibus rursus gubernarentur, permiffum fuerat. Ea occasione insimul brevi exponit, quis reipublicæ ante Babylonicam captivitatem status fuerit, dicitque inter alia, ante Reges Hebræam gentem gubernasse ἀρχοντας, τῶν προσαγορευομένων κριτῶν καὶ μονάρχων, Principes, qui appellati fuerint *Judices & monarchæ.*

XLV. Credamus hic itidem Josephum non voluisse æquè accuratè loqui, ac in libris contra Appionem fecit. Conferamus autem hæc non æquè accuratè dicta, cum iis quæ paulo antè ex quarto ἀρχαιολογίας produximus, ubi itidem minus accuratè ipsum loqui voluisse dicebamus. Introduxit igitur Moysen Aristocratiam agnoscentē in sua gente & illam ipsam commodissimam deprædicantem. Istiusmodi etiam Aristocratiam, qualis tempore Moysis esse poterat, Moysen ex mente Josephi extendere usque ad propriè dictos Reges, inspicienti illa quæ ex dicto lib. IV. paulo antè producta sequuntur, videri non immeritò possit. Imò absq; hoc esset idem aliunde colligeremus. Quæ enim Aristocratia cum potestate Moysis & Josuæ consistere poterat, eandem nihil prohibuit cum potestate judicum itidem consistere. Nam Judicum potestas nihilo major & augustior

rior illâ, quam Moyſes & Joſua habuerant. Intellexit autem eodem modo doctiſſimus Sigonius, Probaturus enim Iudicibus rerum potentibus Aristocratiam fuiſſe adducit verba Joſephi, quibus is Moyſen facit loquentem.

XLVI. Sed intelleximus Joſephum, quod antea dixit iudices fuiſſe *μονάρχαις*, aſſeveraſſe iterum *lib. XX. Αρχαιολ. c. 8. ἐγένετο δὲ αὐτῶν, ἰνquit, δεῖσιν κρατική μὲν ἡ πρώτη πολιτεία καὶ πάντων δὲ μοναρχία, βασιλείων δὲ τρίτη.* Genius vertit: *Sub his (XIII prioribus Pontificibus) primò penes optimates fuit administratio Reipublica, post ad Monarchas, postremò ad Reges transit.* Apparet hinc clarissime, Joſephum tempore Judicum non agnoscere aristocratiam, quod etiam ex verbis proximè ante hæc adductis apparet. Et si verba: *μὲν Μωϋσῆν καὶ Ἰησοῦν*, quæ inter proximè præcedentia sunt, bene consideres, commodè illa conciliabis cum his quæ postremò produximus. Nimirum sub Moyſe & Joſua Joſephus existimat Aristocratiam obtinuiſſe. Dubium igitur superfuerit de loco ex *quarto Antiquitatum* antea adducto. Imò secundum postrema duo fuerit intelligendus. Quam rectè autem sese ille habeat, nunc non amplius disquiremus, sed illa Joſephi tandem faciemus miſſa. Id tamen dicendum est, luculentè nunc apparere, quam parum doctiſſimus Sigonius efficiat, ubi Joſephi verba ex *IV antiquitatum* producit, ut probet tempore Judicum Aristocratiam obtinuiſſe.

XLVII. Si accuratè loqui velimus, Aristocratia dicetur respublica, si omnis summa potestas, sive omnia Majestatis jura, quantacunq; penes homines esse possunt, sint penes paucos quosdam. Quare cum præcipua Majestatis jura in republicâ Hebræorum non fuerint penes plures, qui quidem non integram gentem constituerint, sed pauci ex illâ fuerint, illam ipsam rempublicam, si accuratè loqui vo-

lucris,

lucris, Aristocratiam non fuiſſe concedendum utique est.

XLVIII. Diximus jam antea nullam ex vulgatis formis reipublicæ Hebræorum quæ plane *ἐξαιρετ* est, per omnia esse congruam. Quare nec monarchiam fuiſſe quales vulgo sunt, etiam ipsi nos fatemur. Verum aliorum, idem qui negant, non eadem mens est. Negant enim Hebræorum rempubl. fuiſſe monarchiam ante Reges, quòd quicquid summæ potestatis in illâ gente penes homines fuit, id fuerit penes paucos. Cæterum si hoc volunt; nimirum penes LXX virorum consilium, de facili eò possunt adigi, ut eodem sensu monarchiam aliquando fuiſſe ante Reges primum concedant. Nimirum quicquid summæ potestatis penes homines in gente Hebræorum fuit, id fuit aliquando sine omni controversiâ penes unum Moyſen. In hujus annalium secundo istuc memoriæ proditum est, omnes causas adhuc solum initio fuiſſe relatas; post verò ex consilio Iethronis constitutos fuiſſe, quos vulgatus interpretes vocat tribunos, centuriones, quinquagenarios & decanos, qui levioris momenti causas dijudicarent; graviores autem & difficiliores Moyſen sibi reservaſſe. Tulit igitur unus *Ἰησοῦς* Moyſes primò quidem omnes causas minimas cum maximis dijudicandi, post verò summorum duntaxat iudiciorum ac relationum laborem. Fecitque id per biennium fermè sine omni controversiâ. Fuit igitur tum penes unum Moyſen summa potestas, quantamcunq; nimirum penes hominem Deus volebat esse. Atque adeò per biennium saltem non obtinuerit Aristocratia. Quo modo septuaginta Aristocratiam constituere potuiſſe censent, eodem modo per biennium fermè unus Moyſes monarchiam constituere poterat.

XLIX. Quin etiam cum septuaginta jam allecti essent à Moyſe, hic tamen summam auctoritatem retinebat, quod

E

supra

supra ostendimus. Post ipsum verò Iosua ac Iudices. Iosua sanè eodem modo parebant Hebræi, quo paruerant Moyse, ut videre est ex Iosua annalium capite primo & vigesimo tertio, quin etiam ex cæteris. Moyses quidem in Israëlè tanquam Rex fuerat, uti in Deut. xxxiii. cap. legere est. Iosua igitur itidem. Rectius itaque dixeris monarchicum potius, quam aristocraticum statum plerumque obtinuisse usque ad propriè dictos Reges. Si nimirum ex summa potestate, quantacunque in Hebræorum republ. penes homines fuit, illam ipsam rempublicam vel Monarchiam vel Aristocratiam dicere omninò voluerit.

L. Iudicum quoque summam quadamtenus fuisse auctoritatem belli pacisque temporibus, ex sacris literis itidem constat. Quod Josephus Iudices ἀρχοντας & μονάρχας appellavit, intelleximus ex ipsius verbis. *Iosua*, inquit *Cunæus, pari potestate secuti sunt, qui præeundo edicendoque prætores dici dictatoresque poterant.* Quod tamen non omninò verum est: cum Dictatores Romani verè regia omnia habuerint, tantùm quòd potestas tempore fuerit circumscripta. Quomodo tamen Moyses alicubi Rex dictus est, ita Iudices itidem non semel Reges videntur dicti, ceu haud ineptè collegeris ex Iud. cap. XVII. 6. cap. XIX. 1. cap. XIX. 1. ex quibus locis Josephus fortassis suos μονάρχας extruxit. Minùs propriè tamen ita sunt dicti, quemadmodum itidem Moyses. Fuere certè non nisi κτῆ νόμων reges quales Aristoteles nobis descripsit *Polit. 111. c. 16.* Et in illo statu se beatos censebant esse. Non desiderabant κτῆ τὸ ἀντὶν βέλῃσιν πάντῃ πρᾶττειν, neque ad eò reges esse, qui maximè proprie ita dicerentur. Notant Jehovah servare summam potestatem, cumque illo in societatem regni venire non conabantur. Gideonis inter alios hanc integritatem fuisse proditum.

11. de Rep.
Febr. 6. 12.

Iud. 11X.

rum est, ut cum regnum propriè dictū ipsi posterisq; ipsius addicere quidā vellent, suscipere illud ipse non sustinuerit.

LI. Sed pertæsum tandem fuit stolidam gentem huius status, ita ut in servitutem se tradere mallet, sive quemadmodum Sulpitius Severus loquitur, *ut non sine exemplo amentia præoptaret libertatem* (talis nimirum est etiam in regno, si undique benè illud sese habeat) *servitio Regio mutare.* Postularunt itaque, ut Rex sibi præficeretur & quidem, qualem vicinæ circum circa gentes habebant. Indignum sanè id erat illà gente, quæ præsentissimum ipsius Dei auxiliium haud consueto modo toties fuerat experta. Ægrè etiam id tulisse divinum Samuelem, cum stultam gentis suæ postulationem cognovisset, atque è vestigio morem illi haud voluisse gerere apparet. Sivit tamen voluitque is, qui hætenus singulari modo se ipsum Hebrææ gentis constituere Regem, gentem voto suo abundare. Mandavit itaque Samueli, ut Regem suis præficeret talem, qualem obtabant, prædiceretque simul, fore, ut experirentur tandem, quantum illa divini imperij detrectatio accersitura esset incommodum. Ita autem queritur de gente 1. Sam. cap. VIII: *Non te abjecerunt sed me, ne regnem super eos. Iuxta omnia opera sua, quæ fecerunt à die, quâ eduxi eos de Ægypto, usque ad diem hunc, sicut deliquerunt me & servierunt Dys alienis, sic faciunt etiam tibi.*

LII. Quæ sanè verba, non apparet, quomodo permittant, mandatū hic intelligi, quod Hebræi de Rege constituendo acceperint. Clarissimi viri Petrus Cunæus & Wilhelmus Schickardus omninò existimant, mandatū esse Israëlitis à Deo, ut Regem sibi eligerent, ubi in Palestinam penetrassent. Videntur autem in eo auctoritatem defugere noluisse plerorumque Rabbīnorum: qui id penè unanimi consensu docent præeunte Gemarâ Sanhedrin

l. 1. Sac.
Hist.

C. I. c. XII.
de Rep.
Hebr. 5. c. 1.
theor. p. 6.
de Iure Re-
gio.

præcipue vero Moyſis Maimonidæ. Sed Moyſi fortè oppo-
ni poſſunt ex ſua gente nonnulli quorum verba itidem pro-
ducit Cl. Schickardus. Accedit verò illis & Iſhacus Abrava-
nel inter recentiores Iudæorum magiſtros primæ dignita-
tis: cuius ſententiam refert Menaffe ben Iſraël. Rabbinor-
um tamen autoritas neminem hic movere debet. Tantùm
verba Moyſis, non Rabbinum illius, quem ex ſuis plurimos
poſt ſe relinquere facilè credimus: ſed vetuſtiſſimi ſætorum
ſcriptorum expendamus. Ita autem illa ſe habent: *Cum in-
greſſus fueris terram illam quam Dominus Deus tuus dabit tibi &
poſſederis eam, habitaverisq; in illa & dixeris, conſtituam ſuper
me Regem ſicut habent omnes per circuitum nationes, conſtitues
eum, quem Dominus Deus tuus elegerit de numero fratrum tuorum.
Non poteris alterius gentis hominem Regem facere, qui non ſit
frater tuus. Mandatum in his agnoſcit Cl. Schickardus, quod
utiq; non ſit arbitrium ſed maxime ſerium, ideoq; verbi redup-
licatione inculcatum hoc modo: ponendo pones ſuper te Re-
gem. Cuius etiam rationem gentis plauſibilem eſſe ratus
videtur, ipſique Deo non fuiſſe improbatam. Per multi me-
rari ſunt, inquit, cur indignè rulerit Deus ſummam rei à Samu-
ele ad Regem aliquem transferri, ſiquidem illud & probaverat
antea & futurum pro indole dixerat ſæci populi.*

LIII. Cæterum ut, quod res eſt, id dicamus, viden-
tur fortæſſis clariffimi illi viri Rabbinorum, quorum in ſcri-
ptis volutati plurimum fuere, nimium tribuiſſe autoritati.
Mandatum quidem & nos agnoſcimus in verbis Moyſis,
ſed alio quodam modo. Ad vertendum nimirum eſt, man-
datum illud ex hypotheſi eſſe editum. Non mandat per
Moyſen Deus abſolutè, ut Regem ſibi propriè dictum con-
ſtituant Hebræi, ſed potius jubet ipſos τὰ παρὸντα ἐργάζεσθαι,
quod in vulgaribus etiam politiis virtus maxima eſt. Divi-
num Moyſen Joſephus ita facit loquentem, μή λάβοιτε ὅτι
ὕμῶν

ὕμῶν ἀλλῆς πολιτίας, ἀλλὰ ταύτῃ ἐργαζομῆ τὰς νόμους ἐχόντες ὅτι
ἐπὶ ταῖς, κατ' αὐτὰς ἐνασθὲν πράττοντες. δεκεῖ γὰρ ὁ θεὸς ἡγεμῶν εἶναι.
Hæc quidem optimè. Pergit autem: βασιλεύς ὃς εἰ γένοιτο ἐρώσ
ὕμῖν, ἐστὶ μὲν γὰρ ὁμόφυλος. *Attamen ſi Reges vos cupido ce-
perit, nemo ſit, niſi veſtri generis & ſanguinis.* Ita omninò
eſt, quomodo Joſephum videmus rem intellexiſſe. Debe-
bant ἐργάζεσθαι præſentem ſtatum. Si tamen ipſos Reges, qua-
lem cæteræ habebant gentes, inceſſeret cupido, (quod fore
aliquando utique prævidebat) autoritate Dei id quidem
permittit Moyſes, ut Regem conſtituant, ſed edicit tamen
inſimul, ut ne Regem conſtituant, qui ἀλλόφυλος ſit & ut
talem conſtituant, qui ex eadem gente ſit cum ipſis, quem-
que præterea Deus ipſe commonſtrabit. Expendenti di-
vini ſcriptoris verba hæc ſanè non poſſunt eſſe non mani-
feſta Mirum verò, ſi mandatum de conſtituendo Rege ab-
ſolutum Hebræis fuiſſet datum, quod illud ex ſequi ali-
quot ſæculis neglexerunt, quodq; Gideon admirandæ vit
innocentiæ ac integritatis, cum ipſi ex gente ſuâ Regnum
propriè dictum addicere quidam vellent, conditionem il-
lam accipere recuſavit, ſuosque, ut Iehovam amplius agno-
ſcerent Regem, commonuit. Cæterum reduplicatio ver-
bi, quam Schickardus urget vim ſuam minimè amittit, ſi
ita, quomodo ipſe, verba Moyſis non intelligas. Illius
nimirum genuina vis hæc eſt; ut ne ἀλλόφυλοι conſtituerent
Regem, ſi Rem conſtituere vellent: non illa, quam Schick-
ardus exiſtimat verbis ineſſe, ut nimirum Regem omninò
conſtituerent.

LIV. Cæterum cum Deus annueret, ut Hebræis
ex hominibus Rex daretur, mandavit, ut motes, qui in Re-
gnis, vicinarum nimirum gentium obtinerent, ipſis Sa-
muel exponeret; quomodo nempe agere Reges cum po-
pulo & quam duriter cum habere ſoleant. Innuebat igitur

Reg. c. 118.
9. 10. 11. 12.

tur grave id ipsum, quod petiissent ipsis futurum, specie modo falsos esse; reverâ longè durius illud imperium fore, quod optarent, quam credidissent. Adscribemus quædam verba sacri scriptoris, quibus id innuitur: *Nunc ergo vocem eorum audi: veruntamen contestare eos & prædic eis jus Regis, qui regnaturus est super eos. Dixit itaque Samuel omnia verba Domini ad populum, qui petierat à se Regem, & ait: Hoc erit jus Regis, qui imperaturus est vobis: Filios vestros tollet, & ponet in curribus suis, facietque sibi equites & præcursores quadrigarum suarum &c. Et clamabitis in die illâ à facie regis vestri, quem elegistis vobis & non exaudiet vos Dominus in die illa, quia peristis vobis Regem.* De jure Regis, cujus in his verbis fit mentio, varias observare est doctorum sententias. Cum iniqua hæc videantur esse, quæ ad jus Regis pertinere sacer scriptor dicit, per vocem jus intelligunt quidam morem sive consuetudinem. Et sanè ipsa vocula Hebræa non omninò recusat ita verti, cum & alibi eodem modo fiat. Necessum tamen non est, ut eò deveniamus. At nec de jure vero est intelligendum, hoc est, de facultate honestè & justè aliquid agendi. Longè enim alia vivenditatio præscribitur Regi in eâ parte legis, quæ est de officio Regis. Intelligitur verò factum, quod effectum aliquem juris habeat, id est, non resistendi obligationem. Ideò additur, populum pressum istis injuriis Dei opem imploraturum, quia scilicet humana remedia nulla exstarent. Sic ergo hoc jus vocatur, quomodo prætor jus reddere dicitur, etiam cum iniquè decernit. Hæc ita verbis Magni Grotij placuit exponere.

LV. Cum autem manifestum sit ex sacro codice Regem Hebræis à Samuele præfectum esse, Regnorum verò variæ sint differentiæ, videndum erit quænam species

eiens hic obtinuerit. Aristoteles l. iii. Polit. quinque regnorum species observat & recenset. Primam Laconicam appellat, quæ nimirum belli potestas perpetua sit. Alterum genus vocat Barbaricum, eò quod apud Barbaros in usu fuerit, & differre dicit à Tyrannico, quòd legitimum illud & hæreditarium sit: tyrannicum autem nequam: aliàs etiam dominatus dici solet. Tertia Regni species Æsymnetia dicta est, ubi nimirum ad imperium suffragio perveniebat Rex, & ad certa negotia conficienda gerebat facultatem. Quartus Regni modus est Heroicus, ita dictus, quod Græcorum Heroum tempore, ut est in eorum fabulis, obtinuit idque in volentes, patrius & legitimus fuit & propter insigne collatum beneficium in meritos delatus. Ultimum genus quod Aristoteles recenset, est illud, quod propriè sic appellatur, quod interpret rerum publicarum simplices formas primam esse voluit. Porro verò sequente capite xv maximus Philosophus ita loquitur: *Ferè autem due sunt regni species, de quibus considerationem facere expedit, una hac de qua diximus proxime (ὅταν ἢ πάντων κύριος εἰς ὧν, quando unus omnium habet potestatem) altera Laconica. Nam aliarum pleraque inter has media sunt. ἐλαττόνων μὲν γὰρ κύριοι τῆς παμβασιλείας, πλειόνων δ' ἐστὶ τῆς Λακωνικῆς. Pauciorum nimirum potestatem habent quam omnimoda potestas Regia, plurium vero quam Laconica. Adhuc sequente capite xvi. Regem, qui παμβασιλείαν obtinet, sive qui omnium habet potestatem, innuit illum esse, qui cuncta ex voluntate suâ agit. De Laconico autem Rege sive Regno ita loquitur: *Ille qui κτὶ νέμων secundum legem dicitur Rex, non facit regia gubernationis speciem, quia in cunctis rebus publicis fieri potest, ut sit quidam ducendo exercitui cum civitas bellam gerit, perpetuò præfectus, puta in populari statu & optimatum gubernatione, pluresque auctoritatem**

ani committunt belli gerendi. Liqueat ex his, *παρασπείαν &*
 Regnum Laconicum esse quasi summum & infimum Re-
 gnorum gradum, inter quos sint quidam intermedij. τῶν
 γὰρ ἄλλων, inquit, αἱ πολλαὶ μεταξὺ τῶν ἐπιπέδων. *Aliarum pler aequae*
inter has mediae sunt.

LVI. Ut nunc de Hebræo Regno dicere pergamus,
 Laconicum illud procul dubio non fuit, cum augustiora
 quædam in illo animadvertere queamus, quam in Laconum
 Regno, huicque similibus. Num verò inter *παρασπείαν*
 & Laconicum Regnum medium fuit? Ita censet Grotius.
 Et nos ipsi ad stipulari ferè non dubitamus. Id tamen ita in-
 telligendū est, quod Regnum Hebræum à Laconico longif-
 simè: à *παρασπείαν* prope & fermè nihil abfuerit. Ubi no-
 tandum *παρασπείαν* propriè esse, quando unus qui totum
 populum universè sumptum virtute omni civili exsuperat,
 imperat ad communem utilitatem: esse verò quædam &
 herilia unius imperia, quæ cum *παρασπείαν* conveniunt
 quidem ἐν τῇ αὐτοκρατορίαν, aliàs autem multum differunt &
 Aristoteli tyrannides audiunt. Non itaque veram cense-
 mus *παρασπείαν* fuisse Hebræorum regnum, sed potius Re-
 gnum tyrannicum (ex Aristotelis mente acceptâ voce) quæ
 tamen ad Regni propriè dicti modum quodammodo fue-
 rit administrata, laudato etiam Aristoteli more *l. s. Polit.*
c. 10. Neque abnuat Grotius. *Hi (Reges Hebræi) inquit,*
quæ in rebus plerisq; summo jure impetraverint, dubitari ne-
fas arbitror. Rationem additurus pergit: Voluerat enim popu-
lus Regem, qualem habebant vicini. At Orientis populi additè
regnabantur. Hoc porro ostendere potuit plurimis veterum
testimonijs, inter quæ sunt illa, & quidem Livij: Syri & Asi-
atici genera hominum servituti nata; Taciti: Servirent Syria
Asiaque & suezus Regibus oriens; Aristotelis: οἱ ἐπὶ τῶν Ἀσίων
ἑποικίοντο

l. 1. de jure
 p. & b. c. 30
 num, 190

ἑποικίοντο τῶν δεσποτικῶν δὲ χλῆ δὲ ἐν δυσχεραίνοντες, Asiatici
 dominatum æquo animo ferunt.

LVII. Et hanc quidem sententiam suam de regnis
 Asiaticis Aristoteles ibi exposuit, ubi regnorum species
 enarrat, & quidem harum secundam, quam apud Barba-
 ros obtinere dicit, hisce verbis describit: *Est & alia* l. iii. Polit.
cap. 14.
Monarchia species, qualia sunt apud quosdam Barbaros regna,
vim habentia proximam Tyrannidi, licet sint legitima & secun-
dum morem patriæ. Ob id enim quia magis aptæ sunt naturâ ad
serviendum nationes Barbarorum, quam Græcorum & eorum qui in-
colunt Asiam, quam eorum qui Europam, perferunt servile jugum
æquo animo. Et ob hoc tyrannica sunt hujusmodi regna, sed ha-
bent securitatem, quia more & legibus consistunt. De Hebræo-
rum regno, quod in Asiâ itidem fuit, & quidem illorum qui
Græcis fuere Barbari quid judicaturus fuisset Philosophus, si
illud perspectum habuisset, conjecturam tum facere haud
est difficile,

LIX. Cæterum Regnum Hebræorum fuisse verè
μοναρχικόν, confirmat etiam jus Regis, quod à Samuele
 proponitur, *1. Reg. c. 11X.* Nimirum exinde apparet, nullam
 potestatem relictam populo fuisse adversus Regem inju-
 rias, sive populum obligatum fuisse ad non resistendum
 illis, ubi jugo regio se semel subdidisset. Et sanè ita et-
 iam evenisse populo Hebræo, quemadmodum prædictum
 fuerat, ex multis sacrae Scripturae locis apparet. De Manaf-
 se memoratur, multum sanguinis innocentium illum pro-
 fudisse, *IV. Reg. c. XXI.* Tyrannica vox erat Jezabelis ad
 Achabum Regem: *Grandis autoritatis es & bene regis regnum*
Israël; ubi nimirum de vineâ Nabotho eripiendâ consilia
capiebantur. Sed & Vrias illud jus regis expertus est,
cum marita ipsi eriperetur, & de submovendo ipso con-
sultaretur. Facti verò pœnitens Rex ita profiteretur: Tibi

F, soli

foli (Deo) peccavi. Ad quæ verba notat S. Ambrosius: Rex erat, nullis ipse legibus tenebatur, quia liberi sunt Reges à vinculis delictorum: neque enim ullis ad pœnam vocantur legibus, tuti imperii potestate. Homini ergo non peccavit, cui non tenebatur obnoxius. Et Hieronymus epistolâ ad Rusticam: Rex enim erat: alium non timebat: alium non habebat super se. Roboa-

1. Reg. 4. mum populus ita alloquitur: Pater tuus durissimum jugum imposuit nobis: Tu itaque nunc imminue. Ex verbis Psalmi XVII. 2. A facie tua iudicium meum egrediatur, probavit Rambam, teste Schickardo: quod nulla creatura iudicet regem, nisi Deus opt. maximus. Eodem pertinet illud Eccles. IX. 4. Quis dicet Regi quid facis?

LIX. Cæterum jus Regis, quod populo exposuit Samuel 1. Reg. IIX. est illud ipsum, quod in libro consignasse & coram Domino idem Samuel reposuisse memoratur 1. Reg. X. 5; ut nimirum testis aliquando esset illa ipsa scriptio, mala illa, ut cum Comico loquar, suo jumento sibi attraxisse gentem Hebræam. Nec enim persuaserit nobis Cunæus in libro, qui ibi memoratur, consignata fuisse illa, quæ habentur Deut. XVII. 16. & seqq. Cumque fuerit constitutus, non multiplicabit sibi equos, nec reducet populum in Ægyptum, equitatus numero sublevatus, præsertim cum Dominus præceperit vobis, ut nequaquam amplius per eam viam revertamini. Non habebit uxores plurimas, quæ alliciant animam ejus, neque argenti & auri immensa pondera &c. Certè hæc jam antea coram Domino reposita fuerant; tum nimirum, cum ipsum δευτερονομίον, cujus illa particulam constituunt, ad arcam scoderis reponeretur. Tantùm igitur inde deprecanda erant, quæ ad officium moresque Regis pertinebant. Quid? quod neque illa, quæ ad mores Regum formandos conscripta erant, jus Regis, cui ex adverso respondeat civium obligatio, commodè dici poterant. Cæterum etiam

1. Reg.

1. Reg. IX. & X. eadem juris regii est appellatio; ut cum priore loco illud ipsum recenseatur, posteriore verò descriptum & coram Domino repositum memoretur, haud diversum quid intelligi videatur. Sed & nihil omninò prohibet, quo minus ita statuamus. Neque enim existimandum est, si jus illud coram Domino repositum memoretur, idem per omnia rectè se habere & Deo probari. Legimus illud hodieque in sacris literis, neque tamen ita existimare habeamus necesse. Placent nobis illa Josephi: τὰ μέλλοντα συμβίβησθα κατὰ γράφας αὐτοῖς ὁ προφήτης, ἀνέγνω ἔ βασιλέως ἀίεθω. μένε καὶ τὸ βιβλίον τίθησιν ἐν τῇ ἑστῆσκειν ταῖς μετέπειτα γενναῖς μαρτυρίαις ἃν ἐργείηκε. I. vi. Antiq. l. 5.

LXX. Quod antea diximus de Regum Hebræorum potestate, id patebit etiam amplius, si jura Majestatis expendimus, quomodo se illa Regum ævo haberint. Jura autem Majestatis nobis hodie sunt ipsum τὸ κύριον, Cujus quasi partes sunt potestas ferendarum & abrogandarum legum, jus belli & pacis, potestas magistratuum & judiciorum instituendorum, facultas judicandi tam in publicis quàm privatis reipublicæ negotijs. Hæc nimirum omnia penes Reges Hebræos fuerunt.

LXXI. Ut autem de potestate ferendarum & abrogandarum legum primo dicamus, dubium (fateor) cui videri possit, an ea penes Reges Hebræorum fuerit. Ex quinto sanè Moyse C. XVII. intelligimus, qui Hebræorum Rex aliquando futurus esset, illum juberi divinas leges evolvere, & servare omnia, quæ ab ipso Deo sancita antea fuerant. Debuerunt igitur divina sancita in Hebræorum Republicâ manere rata, etiam tum cum Reges imperarunt, neque regibus illa immutare aut abrogare fuit integrum. Scilicet omnia legis Moisaica præcepta vim quadamtenus habuerunt juris natura-

F 2

lis

lis: itaque hæcenus sanè non fuit legislatoria potestas arbitrii regii. Cæterum multa non fuerunt liquidi juris, neque omnia legibus illis fuisse definita: illa itaque constituere & abrogare in merâ videtur fuisse regiâ facultate, adeoque in his *ἢ νομοθεσία* regi fuit integra. Hoc perspicere est ex multis institutionibus Davidis & Salomonis, aliorumq; etiam optimorum regum: ne quis causetur ab improbis regibus multa esse facta, secus quàm licebat. Quod si porro & peccaret Rex adversus legem illam divinam, tamen iis qui ipsi parebant, facti sui rationem reddere non tenebatur, & si quando injustè jus diceret, ii qui parabant, sententiam latam justè detrectare non poterant: sed obligati erant; ut jam antè diximus, ad non resistendum.

LXXII. Porro quod ad belli gerendi potestatem attinet, penes reges Hebræorum urique etiam illa fuit. De Saulo 1. Reg. cap. xiv. memoratur: *Saul confirmato regno pugnabat per circuitum adversum omnes inimicos ejus, contra Moab, & filios Ammon, & Edom & Reges Soba & Philistæos: & quocunque se verterat, superabat.* De Davide itidem memoratur, quòd expeditionem suscepit cum armatâ manu, & prædas egerit de variis hostibus. Ita & de potestate deligendi conscribendique militem dubitari non potest, quin penes Reges ea fuerit. Saulus ubicunque fortem & robustum deprehendebat, eum suæ manui addicebat. Immo ubi adversus Ammonitas bellum gerendum erat, sub pœna occisionis & discerptionis jumentorum coëgit militem. Par ratio fuit reliquorum regum. Neque verò legas Reges in bellum profecturos semper antè Deum consuluisse, liceat nec ne: nec quod id neglexerint, usquam à Prophetis reprehenduntur. Fieri autem alterutrum debuisset, si etiam tum ut antè, bellum indicere nisi ussu divino fuisset nefas.

LXXIII.

LXXIII. Magistratus etiam & judicia pro arbitrio instituerunt reges Hebræorum. Sane magistratus singularum civitatum mansere etiam regum ævo. At quæ ratione & ex quibus institui deberent, penes reges arbitrium fuit. De Josaphato memoratur 11. Paralip. c. xix, *constituisse ipsum judices terræ in cunctis civitatibus Iuda munitis per singula loca* ibidem etiam memoratur eundem Regem Josaphatum instituisse illo singularum civitatum magistratu aliquem augustiorem ac superiorem. Is erat concilium iudicum in sanctâ urbe, ad quod referri debebant illa, quæ liquidi juris non essent, adeoque in singulis civitatibus decidi nequirent. Verba sacri scriptoris, quibus isthuc memoratur, jam supra produximus, ubi de collegio LXX virorum agebamus. De Davide quoque, qui integro seculo ante Josaphatum vixit, memorat primus Paralipomenon, ipsum cum ex Levitis plurimos sacro muneri addixisset, ex iisdem etiam non paucos civilibus negotiis expediendis præfuisse, & judices constituisse. Ex verbis sacri libri pauca sunt illa: *Isaaritis præerat Chonenias & filius (filii) ejus ad opera forinsecus (externum) super Israël ad docendum & judicandum eos.* Opera externa benè notat Berramus esse illa, quæ sunt extra sacra illa munera, quæ in aede Domini seu Tabernaculo sacrificiis faciendis erant necessaria. Cæterum latina verborum versio fortassis per omnia non satis rectè habet, & eâ melior est versio nostri interpretis. Sed neque de illâ, neque de multis aliis quæ huc omninò pertinent, disquirere est animus. Tantùm de eo brevi est dicendum, quâ ratione regnum Hebræorum acquisiverint, qui illud obtinuerunt.

LXXIV. Quamvis verò vulgò existimetur totum illud in hæc gente habuisse sese ad eum modum qui in aliis populis obtinuit, nempe ut Rex fuerit vel electione

F 3

popu-

Num 37.

Cap. 17.

De Regi.

Iudaica.

P. 129.

popolari constitutus vel ad eam dignitatem hereditario jure pervenerit: non videtur tamen id verò esse consentaneum, sed semper & Regum constitutionem fuisse necessarium consensum ipsiusmet Dei apertum. Enim verò primum sanè regem non licuisse populo sibi pro arbitrio sumere, manifestum est ex ipsa lege divina Deuteromii XVII. 15: *Eum constitues quem Dominus Deus tuus elegerit de numero fratrum tuorum.* Hinc etiam populus regem sibi à Samuele, Prophetà nimirum & Legato Dei, constitui petiit 1. Reg. VIII. 5. non autem suo aliquem arbitrio constituit. Samuelis Saulem in Regem inungentis verba fuerunt: *Ecce unxit te Dominus super hereditatem suam in principem.* Sors quoque quâ Saul electus fuit Rex, coram Domino scribitur missa: & Samuel deinde ita allocutus est populum: *Videtis quem elegit Dominus.* Similiter sigillatim Davidem Deus iussit in regem ungi, projecto Saulo ejusque familiâ: sed & ejus posteritati regiam dignitatem promisit. Salomon quoque ex omni fratrum numero non tam Davidis quam Dei singulari nutu ad regnum videtur pervenisse. Huc enim videntur spectare illa Davidis ad populum verba: *De filiis meis (filios enim mihi multos dedit Dominus) elegit Salomonem filium meum, ut sederet in throno regni Domini super Israël.* Item: *Salomonem filium meum unum elegit Dominus, adhuc puerum & tenellum.* Quemadmodum regnum Deo volente fuerit divisum & decem tribus Jeroboamo datæ liquet ex 1. Reg. c. XI. Aliàs idem observatum vel certè debuisse observari, non est quod dubitemus. Nec verò alia videtur esse causa, quare Reges passim audiant Christi vel uncti Domini.

LXXV. Non negamus populum interdum, Deo inconsulto, imò contra Dei institutum nonnullis regiam digni-

dignitatem contulisse: verum ex eo non efficitur idem fuisse popularis juris. Ita Abner Saulo defuncto filium ejus Isboseth constituit regem, & tamen eum non ignorasse aliud placuisse Deo manifestum est ex ejus verbis: 2. Reg. 17. 9. *Hac faciat Deus Abner & hac addat ei, nisi quomodo juravit Dominus David, sic faciam cum eo, ut transferatur regnum de domo Saul: & elevetur thronus David super Israël & super Iudam, usq; Bersabet.* Similiter seniores tribuum decem Israël defuncto Isbosetho demum dixerunt Davidi: *Ecce nos os tuum & caro tua sumus: sed & heri & nudius tertius, cum esset Saul rex super nos, tu eras educens & reducens Israël: dixit autem Dominus ad te: Tu pasces populum meum Israël, & tu eris dux super Israël.* Hisce autem verbis reverà semetipsos accusant. Nec verò penes populum jus fuit constituendi quem vellent, etsi nonnunquam sibi hoc sumpserit. Sed & regum constitutio illa quæ populo in sacrâ historiâ adscribitur, plerumque non tam fuit electio, quam præstatio homagii, ut verbis nostri avi utamur.

LXXVI. Quæcunque verò de Regum Hebræorum potestate dicta nobis sunt, ea valdè elevabuntur, si vera sunt, quæ de regibus illis prodiderunt sequioris ævi Hebræi, illos cum ipsi judicarent, judicari etiam solitos fuisse; imò vapulationi fuisse obnoxios. Afferuerat hoc ex Rabbiorum fide Cæsar Baronius in Annalibus Ecclesiasticis. Contra ipsum autem Casaubonus negavit Rabbinos id prodidisse. Porro Wilhelmus Schickardus Casaubonum *persequatur* in eo convicit & Rabbiorum testimoniis probavit fuisse reges Hebræorum vapulationi obnoxios. Neque dissentit Grotius. *Video, inquit, consensisse Hebræos, Regi in eas leges quæ de officio regis scriptæ essent, inflicta verbera; Sed ea apud illos infamia carebant &*

à rege:

2. Reg. x. 1.

1. Paral.
xxix. 5.
& xxx. 1.

2. Reg. 17.
1. & 2.

De jure p.
& b. l. c. 54.
n. 201.

à rege in signum pœnitentiæ sponte suscipiebantur, ideoque non à
licetore, sed ab eo quem legisset ipse, cadebantur & suo arbitrio ver-
beribus statuebat modum.

LXXVII. Nos facillè credimus Schikardis, Grotius,
tradi à Rabbini regem Hebræorum plagis fuisse obno-
xium. An autem res ita omninò se habuerit, quomodo
Rabbini prodiderunt, id non æquè est certum. Verosimi-
le est opinionem hanc natam fuisse ex illâ de amplissimâ
potestate Synedrii persuasione, atque potestatem illam
extollendi studio. Vt enim Synedrii potestatem & juris-
dictionem extollant, quædam cognitionum genera Syn-
drium sibi servasse volunt; ut de tribu, de pontifice, de pro-
pheta: imò qui aliâ quavis de causâ apud synedrium reus
fuisset factus, eum à rege iudicio non potuisse eximi. Vt
autem quod res est, dicamus iterum, Rabbini haud te-
merè credendum in illis est, quæ ipsorum ævo non fuere
proxima. Fingunt ipsi & conjecturâ assequi conantur
talia, quæ multis ante ipsos seculis obtinuerint, figmen-
taque sua ventilare ipsis volupe est. Cum verò erroribus
& falsis commemorationibus in ipsorum scriptis nihil sit
frequentius, in iis etiam, quæ de Regum vapulatione pro-
diderunt, fidem ipsis derogare non dubitamus. Præve-
runt verò hîc exemplo suo ipsi Rabbini laudatores.
Casaubonus exercit. 1. ad Apparatus: *Rabbini in historiâ
etiam sacrâ (nam in omni aliâ talis ut plurimum cæciores sunt)
quam parum fidei sit tribuendum, ignorat eruditiorum nemo.
Idem Exerc. 16. n. 15. Rabbini ubi de linguâ Hebræicâ agitur
& vocis alicuius proprietate vel aliquo Thalmudis instituto, à
Christianis tribuatur non parum: ubi verò à verbis venit ad
res, aut ad historiâ, vel rerum antiquarum veteris populi ex-
plicationem, nisi falli & decipi volumus, nihil admodum est
illi fi.*

illi fidei habendum. Ios. Scaliger l. 7. emendat. remp. de corn-
puto Iudaico agens scribit: eos consulto videri ignorationem
bonarum rerum profiteri. Cunaus l. 1. c. 14. narrato Rab-
binorum commento de oleo quo inuncti sint reges Israël-
is, subiungit: *Sed ipsi addunt à modo sic traditum à sapientibus
esse: ut iam non magnopere laboremus quam hoc verum sit.*
Alibi scribit: *unum in suâ gente Maimoniden rectè intellexisse
quid hoc sis non ineptire: & tamen etiam ille Moyses omnia
penè sua videtur ex Thalmude transcripsisse. Verum hæc
obiter.*

LXXIIX. Illud tamen videri possit aliquibus ut
pœnam fuisse irrogatum, quod extra Regum sepulchra
ipsorum cadavera sepulta fuisse legimus. Secundo nimi-
um Paralip. c. XXIV. & XXVIII. narratur, Joasi atque A-
chasi defunctorum cadavera non fuisse illata Regum se-
pulchris. At necesse non est in pœnam id fuisse factum,
sed quòd divinitus impedimentum aliquod intervenerit,
quò minus fieri id potuerit. Non semel in sacris literis
legere est, quibusdam ut pœnam denunciari, fore, ut ipso-
rum corpora in sepulchra majorum non inferantur. Inter
alios propheta, quam ad Ieroboamum Regem Deus mise-
rat, id denunciatur III. Reg. c. XIII. Secundum fatum igitur
evenire omnia necessum fuit, quòd divinæ prædictioni suæ
constaret fides. Veruntamen Reges quorum cadavera
in regum sepulchra non fuere illata, in loco regibus non in-
digno fuisse sepultos, haud negaverit quispiam. Et ve-
ro simile id fit ex eo, quod licet Iezabelis cadaver secun-
dum vaticinium Propheta à canibus discerptum esset,
ut tamen reliquiæ ejus sepelirentur, quod regio sanguine
nata ipsa esset, Iehu Regem iussisse legimus. Quod igitur
regum quorundam cadavera in sepulchra regum non fue-
runt

rint illata, id ipsis ut poenam ab ipso Deo potius, quam ab hominibus irrogatum fuisse credendum est.

LXXIX. Ceterum eorum quæ ad argumentum, quod hæcenus tractavimus, pertinent, superare scimus non pauca. Et si singula persequi decretum nunc esset, fore prævidemus, ut ea nequaquam capiat harum pagellarum modus. De toto autem argumento, (quod sanè luculentum est) plenius, pressius ac elegantius ager Vir Excellentissimus, qui levidensia ista patrocinio suo haud est dignatus. Quod cum sciremus nos, etiam illo nomine multa prætermisimus consultò, quæ dici poterant prolixius. Quod igitur superest, petimus *τοῖς ὄντι*

λελειµµένοις συγγνώμην.

DOCTISSIMO JUVENI
MARTINO MULLERO

Hamburgensi,

De Republica Hebræorum
differenci.

Hebrei Leges populi, MULLERE; quis olim
Tam sanctis fuerit civibus ordo, refers.
Cernite mortales. Non scripsit talia Minos,
Non fallax nobis Iuppiter ista tulit.
Non hic Spartanis sancit decreta Lycurgus,
Non hic legiferi jussa Solonis habes.
Quid? nec Aristocles felicem somniat Urbem
Aut alius Lucumo plurima ficta canit.

Majo

Major adest author. Regnum Deus ipse gubernat
Ipse sacras Leges, & pia jura docet.
Ipse suos civis defendit, & omnia curat;
Omnia, queis fieri vita beata potest.
Felicem populum, qui non scelerata Tyranni
Imperia, aut stulti Principis arma timet!
Felicem populum! Sub ficu quisque virente,
Et sub vite suâ gaudia tutus agit.
At tibi non vanâ de vincetis compede Pontus,
Non tibi perfossus commemoratur Athos.
Non hic perdomitus Ganges, non mæret Araxes,
Et quicquid rediens Cynthius afflat equis.
Non actos toto videas ex Orbe triumphos:
Non tot crudeli rapta tropæa manu.
Non hic navali surgunt ex ære columnæ:
Non hic terrarum præda reposta jacet.
Non tecta æthereis radiant minitantiæ templis:
Non semper strepitu plena Theatra sonant.
Non vecors dormit Sarrano civis in ostro,
Aut hominum post se millia multatrabit.
Non huc ex omni contendunt carbasa portus;
Non auri montes possidet unus homo.
Quid verò? non hæc luxas documenta superbi,
Non sanctos civis hæc, o amice, decent.
Materiem scelerum tantorum, & sæva nocendi
Instrumenta suis noluit esse DEVS.

O lacte,

O lacte, & mellis succo manantia rura!
O pecora, ô castas & sine lite domus!
O nemora, o vites! quid verò cætera dicam?
Exhibet innocuas angulus omnis opes.
O verè sacras Leges! ô Numinis aras!
O salve nimium gens adamata DEO!
Regna alia, & Reges valeant, MYLLERE; loquamur
Quenam Res fuerit publica Rege DEO.
Humanis quantum præstant diuina repertis,
Tantum præ reliquis eminet iste labor.

Amico suavissimo

L. M. Q.

Mich. Kirstenius.

F I N I S.

